

VIII. SZAKASZ.

A hazai románok kereskedelmi, közgazdasági és ipari intézményei.

I. FEJEZET.

A hazai tulajdonképpeni román pénzüzetek, az ezekre vonatkozó táblás kimutatások, a román pénzüzetek delegációja és az ebből létesült „Solidaritatea” szövetkezet; román szövetkezetek, segélyegyletek, kereskedelmi részvénytársaságok, fogyasztási egyletek és a „Raiffeisen” rendszer szerint létesített hitelszövetkezetek.

I.

1. A tulajdonképpeni pénzüzetek.

Magyarországon a legrégebb román pénzüzet a nagyszebeni «Albina», amely 1872-ben létesült. Az összes magyarországi román pénzüzetek közül ez a legfontosabb. Részvénytőkéje 2,400.000 korona, tartalékalapja 884.691 korona, a tisztviselők nyugdíjalapja 516.787 K 51 f. Egyedüli román pénzüzet, amelynek 5.715.000 korona értékű óvadékképes záloglevelei vannak. Kölcsönképpen 1906-ban 23.522,516 koronát adott. Tiszta jövedelme 1906-ban 266.633 korona 70 fillért tett ki, amelyből román kulturális célokra 16.000 koronát juttatott.

Magyarországon jelenleg 149 tulajdonképpeni román pénzüzet (takarékpénztár) van, amelyeknek az ország románlakta vidékein 21 fiókjuk van. Így hát jelenleg Magyarországon a tulajdonképpeni román pénzüzetek száma a fiókokkal együtt 170.

Eme pénzüzeteknek az 1906. év végén

összes vagyona	27.563,654 K
amelyből:	
1. Részvénytőkék.....	19.806,618 K
2. Tartalék alapok	6.200,113 „
3. Tisztviselői nyugdíjalapok	1.401,024 „
4. Jótékonycélu alapok	155,899 „
A betéti összegek kitettek	67.817,289 „
Az összes kölcsönök kitettek	110.138,396 „
A tiszta nyereség kitett.....	2.290,426 „
A tiszta nyereségből osztalékra fordított	1.096,664 „
A tiszta nyereségből román kulturális célokra fordított	113,924 „

Ezen pénzüintézetekben az 1906. évben összesen 665 román tisztviselő volt alkalmazva, akiknek a száma az 1907. évben létesített új pénzüintézetek folytán ma már a hétszázat is meghaladja.

Ezek a tisztviselők most akarják szervezni a román pénzüintézetek tisztviselőinek a szövetségét.

Magyarországon jelenleg a következő román pénzüintézetek állanak fenn:

1. Agricola, takaré- és hitelintézet mint részvénytársaság Écskán (Torontál vármegyében).
2. Agricola, hitelbank mint részvénytársaság, Lugoson (Krassó-Szörény vármegyében).
3. Agricola, gazdasági raktár és előleg-szövetkezet, Vajdahunyadon (Hunyad vármegyében).
4. Albina, takaré- és hitelintézet, Nagyszebenben (Szeben vármegyében). Fiókja van Brassóban (Brassó).
5. Ardeleana, pénz- és hitelintézet részvénytársaság, Szászvároson (Hunyad vármegyében). Fiókja van Alvincen (Alsófehér).
6. Arieșana, hitelintézet és takarékpénztár részvénytársaság, Tordán (Aranyos-Torda vármegyében).
7. Arina, pénz- és hitelintézet mint részvénytársaság, Szaniszlón (Szatmár vármegyében).
8. Armonia, takarékpénztár részvénytársaság, Nagysinken (Nagyküüllő vármegyében).
9. Astra, pénz- és hitelintézet, mint részvénytársaság Szászkabányán (Krassó-Szörény vármegyében).
10. Auraria, takarékpénztár részvénytársaság, Abrudbányán (Alsófehér vármegyében).
11. Aurora, pénz- és hitelintézet, mint részvénytársaság Nagybányán (Szatmár vármegyében).
12. Aurora, kölcsön- és takarékegylet Naszódon (Beszterce-Naszód vármegyében).
13. Avrigeana, takarékpénztár részvénytársaság Feleken (Szeben vármegyében).
14. Banățana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Bukovecen (Temes vármegyében).
15. Beregsana, takarékpénztár részvénytársaság Beregszón (Temes vármegyében).
16. Berlișteana, takaré- és hitelintézet Berlistyén (Krassó-Szörény vármegyében).
17. Berzovia, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Zsidovinon (Krassó-Szörény vármegyében).
18. Bihoreana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Nagyváradon (Bihar.). Fiókja van Tenkén (Bihar vármegyében).
19. Bistrițiana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság

Besztercén (Beszterce-Naszód vármegyében). Fiókja van: Tekén (Kolozs vármegyében).

20. Bogšana, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Németbogsánon (Krassó-Szörény vármegyében).

21. Brădetul, pénz- és hitelintézet részvénytársulat Orláton (Szeben vármegyében).

22. Braşovana, takaré- és hitelszövetkezet Brassóban (Brassó vármegyében).

23. Buciumana, előleg- és hitelegylet Bucsum-Poenyen (Alsófehér vármegyében).

24. Buna, hitel- és betétszövetkezet Szászfellakon (Szolnok-Doboka vármegyében).

25. Butinceana, takaré- és hitelintézet Buttyinban (Arad vármegyében).

26. Câmpiana, pénz- és hitelintézet Mócson (Kolozs vármegyében).

27. Cârţişoreana, takarékpénztár részvénytársaság Sztrezakarcisorán (Fogaras vármegyében).

28. Ciacovana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Csákován (Temes vármegyében).

29. Chiorana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Nagysomkuton (Szatmár vármegyében).

30. Chiseteiana, takaré- és előleg-egylet Kiszetón (Temes vármegyében).

31. Codreana, hitel- és takarékpénztári részvénytársaság Illésfalván (Szilágy vármegyében).

32. Comuna, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Kavaránon (Krassó-Szörény vármegyében).

33. Concordia, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Ozorán (Torontál vármegyében).

34. Cordiana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Főfelden (Szeben vármegyében). Fiókja van: Szentágotán (Nagyküküllő vármegyében).

35. Coroana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Besztercén (Beszterce-Naszód vármegyében). Fiókja van: Lekencén (Beszterce-Naszód vármegyében).

36. Coroana, előleg- és hitelegylet, mint szövetkezet Temesváron (Temes vármegyében).

37. Corvineana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Vajdahunyadon (Hunyad vármegyében).

38. Creditul, takaré- és hitelszövetkezet Zernesten (Fogaras vármegyében).

39. Crişana, takaré- és hitelintézet Brádon (Hunyad vármegyében)

40. Cugiereana, pénz- és hitelintézet Kudsiron (Hunyad vármegyében).

41. Dacia, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Szászvároson (Hunyad vármegyében).
42. Detunata, pénz- és hitelintézet részvénytársaság Bucsumon (Alsó Fehér vármegyében).
43. Doina, hitelintézet részvénytársaság Topánfalván (Torda-Aranyos vármegyében).
44. Drăganul, takaré- és hitelintézet Belényesben (Bihar vármegyében).
45. Dunăreana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Temeskubinon (Temes vármegyében).
46. Economia, kölcsön- és takarékpénztár részvény társaság Kőhalmon (Nagyküküllő vármegyében).
47. Economia, takaré- és előlegezési szövetkezet Lugoson (Krassó-Szörény vármegyében).
48. Economul, részvényekre alapított hitelintézet és takarékpénztár Kolozsváron (Kolozs vármegyében). Fiókjai vannak: Szamosujváron, Marosludason (Torda-Aranyos), Páncélcsehen (Szolnok-Doboka) és ügynöksége pedig: Nagyenyeden (Alsófehér).
49. Făgețana, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Facseten (Krassó-Szörény vármegyében).
50. Fortuna, hitel- és takarékinézet részvénytársaság Ó-Radnán (Beszterce-Naszód vármegyében).
51. Frăția, takaré- és hitelintézet Szentágotán (Nagyküküllő vármegyében).
52. Frățietatea, takaré- és hitelintézet Czoódon (Szeben vármegyében).
53. Furnica, takarékpénztár részvénytársaság Fogarason (Fogarason vármegyében).
54. Gavoșdiana, gazdasági takaré- és előlegezési szövetkezet Gavosdián (Krassó-Szörény vármegyében).
55. Geogeana, takaré- és hitel intézet, mint részvénytársaság Algyógyon (Alsófehér vármegyében).
56. Grănițerul, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Hunyaddobrán (Hunyad vármegyében).
57. Hațegana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Hát-szegen (Hunyad vármegyében).
58. Hodoșana, takaré- és hitelintézet Hódoson (Krassó-Szörény vármegyében).
59. Hondoleana, előlegezési és hitelszövetkezet Hondolon (Hunyad vármegyében).
60. Hunedoara, előleg és hitelszövetkezet Déván (Hunyad vármegyében).
61. Illadiana pénz- és hitelintézet részvénytársaság Illadián (Krassó-Szörény vármegyében).
62. Industria, ipar- és gazdasági bank részvénytársaság Déván (Hunyad vármegyében).

63. Isvorul, takaré- és hitelintézet Alsósebesen (Szeben vármegyében).
64. Isvorul, takaré- és hitelintézet Oláhszentgyörgyön (Beszterce-Naszód vármegyében).
65. Julia, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Gyulafehérváron (Alsófehér vármegyében).
66. Jebeliana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Zsebelyen (Temes vármegyében).
67. Jiana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Petrozsényen (Hunyad vármegyében).
68. Kölcsönpénztár, mint szövetkezet Békáson (Csik vármegyében).
69. Kölcsön- és takarékegylet Földrán (Beszterce-Naszód vármegyében).
70. Kölcsön- és hitelegyesület Nagyilván (Beszterce-Naszód vármegyében).
71. Lapuşana, pénz- és hitelintézet, mint részvénytársaság Magyarlápason (Szolnok-Doboka vármegyében).
72. Ligatediana, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Ligeten (Temes vármegyében).
73. Lipovana, takaré- és hitelintézet Lippán (Temes vármegyében).
74. Luceafărul, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Versecen (Temes vármegyében).
75. Lugoşana, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Lugoson (Krassó-Szörény vármegyében).
76. Mărgineana, hitel- és takarékpénztári részvénytársaság Pojánán (Szeben vármegyében).
77. Mercur, takaré- és hitelrészvénytársaság Naszódon (Beszterce-Naszód vármegyében).
78. Mielul, hitel- és takarékpénztár részvénytársaság Pojánán (Szeben vármegyében).
79. Minerva, takaré- és hitelintézet Betlenen (Szolnok-Doboka vármegyében).
80. Monoreana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Monoron (Beszterce-Naszód vármegyében).
81. Munteana, takaré- és hitelintézet Kornyaréván (Krassó-Szörény vármegyében).
82. Munteana, hitelintézet és takarékpénztár részvénytársaság Offenbányán (Torda-Aranyos vármegyében).
83. Mureşiana, takaré- és hitelintézet Szászrégenen (Maros-Torda vármegyében).
84. Murăşanul, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Máriaradnán (Arad vármegyében).
85. Nădlacana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Nagylakon (Csanád vármegyében).

86. Nera, takarékpénztár, mint részvénytársaság Bozovicson (Krassó-Szörény vármegyében).
87. Népbank, takaré- és hitelintézet Alsóárpáson (Fogaras vármegyében).
88. A Népbank, részvénytársaság Deésen (Szolnok-Doboka vármegyében).
89. Népbank, takarékpénztár részvénytársaság Karánsebesen (Krassó-Szörény vármegyében).
90. Népbank részvénytársaság Zágrán (Beszterce-Naszód vármegyében).
91. Noiana, takarékpénztár részvénytársaság Szászujfalun (Fogaras vármegyében).
92. Olteana, takarékpénztár részvénytársaság Alsóvisten (Fogaras vármegyében).
93. Oravician, részvénytársaság Oravicán (Krassó-Szörény vármegyében).
94. Panciovana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Pancsován (Torontál vármegyében).
95. Parsimonia, takaré- és hitelintézet Töröcsváron (Fogaras vármegyében).
96. Păstorul, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Temesváron (Temes vármegyében).
97. Patria, takarékpénztár részvénytársaság Balázsfalván (Alsófehér vármegyében).
98. Pesacana, takaré- és hitelintézet Pészákon (Torontál vármegyében).
99. Piatra, takarékpénztár Tövisen (Alsófehér vármegyében).
100. Plugarul, takarékpénztár részvénytársaság Szakadátan (Szeben vármegyében).
101. Plugarul, takaré- és hitelintézet Borosjenőben (Arad vármegyében).
102. Plugarul, részvénytársaság Kákován (Krassó-Szörény vármegyében).
103. Poporul, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Lugoson (Krassó-Szörény vármegyében).
104. Porumbăceana, takarékpénztár részvénytársaság Alsóporumbákon (Fogaras vármegyében).
105. Progresul, pénz- és hitelintézet, mint részvénytársaság Marosillyén (Hunyad vármegyében).
106. Racoțana, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Nagyselyken (Nagyküküllő vármegyében). Fiókjai vannak: Medgyesen (Nagyküküllő) és Erzsébetvároson (Kisküküllő).
107. Râșnoveana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Rozsnyón (Brassó vármegyében).
108. Receana, takaré- és hitelintézet Teleki-Récsén (Fogaras vármegyében).

109. Riureana, hitel- és takarékpénztári intézet részvénytársaság Kápolnokmonostoron (Szolnok-Doboka vármegyében).
110. Săcana, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Szăkulon (Krassó-Szörény vármegyében).
111. Sătmareana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Szinyérváralján (Szatmár vármegyében).
112. Schinteia, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Tóhátton (Beszterce-Naszód vármegyében).
113. Sebeșana, takarékpénztár részvénytársaság Karánsebesen (Krassó-Szörény vármegyében).
114. Sebeșana, pénz- és hitelintézet részvénytársulat Szászsebesen (Szeben). Fiókjai vannak: Alvincen, Drassón (Alsófehér) és Kelneken (Szeben vármegyében).
115. Secășana, takaré- és hitelintézet Nagyludason (Szeben vármegyében).
116. Selăgiana, hitel- és takarékpénztári intézet részvénytársaság Zsibón (Szilágysomlyó vármegyében).
117. Sentinela, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Révaujfalun (Torontál vármegyében). Fiókja van: Szentmihályon (Torontál vármegyében).
118. Șercaiana, hitel- és takarékpénztár részvénytársaság Sárkányon (Fogaras vármegyében).
119. Silvania, hitel- és takarékpénztári intézet részvénytársaság Szilágysomlyón (Szilágysomlyó vármegyében). Fiókja van: Vármezőn (Szilágysomlyó vármegyében).
120. Șincana, hitel- és takarékpénztár részvénytársaság Ósinkán (Fogaras vármegyében).
121. Șoimul, takaré- és hitelintézet Vaskón (Bihar vármegyében).
122. Șoimușana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Sajósolymoson (Beszterce-Naszód vármegyében).
123. Someșana, hitel- és takarékpénztári intézet részvénytársaság Deésen (Szolnok-Doboka vármegyében). Fiókja van: Nagyilondán (Szolnok-Doboka vármegyében).
124. Șperanța, kölcsön- és takarékegyesület Borgó-Prundon (Beszterce-Naszód vármegyében).
125. Șperanța takaré- és hitelintézet Holcmányon (Szeben vármegyében).
126. Steaua, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Románpetrén (Torontál vármegyében).
127. Strugurul, takaré- és hitelintézet Felsőpián (Szeben vármegyében).
128. Takaré- és segélyszövetkezet Gyirokon (Temes vármegyében).
129. Takarékpénztár, takaré- és hitelintézet Pervorán (Krassó-Szörény vármegyében).

130. Takarékpénztár részvénytársaság Pujon (Hunyad vármegyében).
131. Takarékpénztár részvénytársaság Szászkabányán (Krassó-Szörény vármegyében).
132. Takarékpénztár egyesület Szelistyén (Szeben vármegyében).
133. Takarékpénztár részvénytársaság Szerdahelyen (Szeben vármegyében).
134. Târnavéana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Segesváron (Nagyküküllő vármegyében).
135. Ternovana, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Timován (Krassó Szörény vármegyében).
136. Țibleșana, hitel- és takarékpénztári intézet részvénytársaság Kiskajánon (Szolnok-Doboka vármegyében).
137. Timișana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Temesváron (Temes vármegyében). Fiókjai vannak: Buziáson és Rékáson (Temes); ügynöksége pedig: Kistorákon (Torontál).
138. Turnu-Roșu, takarékpénztár részvénytársaság Boicán (Szeben vármegyében).
139. Ulpiana, hitel- és takarékinézet, mint részvénytársaság Vârhelyen (Hunyad vármegyében).
140. Unirea, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Vaádön (Fogaras vármegyében).
141. Vatra, takaré- és hitelintézet Kolozsváron (Kolozs vármegyében).
142. Venețiana, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Alsóvenicén (Fogaras vármegyében).
143. Victoria, takaré- és hitelintézet, mint részvénytársaság Aradon (Arad vármegyében). Fiókja van: Kisjenőben (Arad).
144. Viitoriul, takaré- és hitelintézet Vizaknán (Alsófehér vármegyében).
145. Vlădeasa, részvényekre alapított hitelintézet és takarékpénztár Bánffyhunyadon (Kolozs vármegyében). Fiókja van: Hidalmáson (Kolozs vármegyében).
146. Voileana, takarékpénztár részvénytársaság Voilán (Fogaras vármegyében).
147. Vulturul, pénz- és hitelintézet, mint részvénytársaság Dicsőszentmártonon (Kisküküllő vármegyében).
148. Zărândeana, pénz- és hitelintézet részvénytársaság Hunyadboicán (Hunyad vármegyében).
149. Zlăgnea, takaré- és hitelintézet részvénytársaság Zalatnán (Alsófehér vármegyében).

Eme pénzügyintézetekre vonatkozó közelebbi adatokat, az 1906. év végi zárszámadások alapján, a következő táblázat tünteti fel:

Folyó szám	Vármegye	A pénzüintézet neve	Székhelye	Alapítási éve	Tisztviselők száma	Egy részvény		Részvénytőke
						eredeti	jelenlegi	
1	Alsófehér (11) ^{I.}	Auraria	Abrudbánya	1887	5	200	600	60.000
2		Buciumana	Bucsum-Poény	1900	3	50	64	10.802
3		Detunata	Bucsum	1895	6	50	80	60.000
4		Julia	Gyulafehérvár	1892	5	100	220	100.000
5		Patria	Balázsfalva	1886	7	200	620	220.000
6		Piatra ¹	Tövis	1907	3	100	100	150.000
7		Viitorul ²	Vizakna	1907	2	100	100	50.000
8		Zlăgnea	Zalatna	1898	3	50	66	50.000
9	Arad (5) ^{II.}	Butinceana ³	Buttyin	1908	–	100	100	100.000
10		Murășanul	M.-Radna	1897	4	200	250	160.000
11		Plugarul ⁴	Borosjenő	1908	–	100	100	100.000
12		Victoria ⁵	Arad	1887	27	200	350	1,200.000
13	Beszterce Naszód (14) ^{III.}	Aurora	Naszód	1873	6	100	140	168.500
14		Bistrițana ⁶	Beszterce	1888	8	200	420	240.000
15		Coroana ⁷	Beszterce	1903	7	200	200	300.000
16		Fortuna	Ó-Radna	1884	4	50	80	40.000
17		Isvorul	Oláhszentgyörgy	1904	3	50	54	24.250
18		Kölcsönegylet ⁸	Földra	1878	–	100	100	2.700
19		Mercur	Naszód	1899	4	200	330	100.000
20		Monoreana ⁹	Monor	1895	2	50	63	10.000
21		Népbank ¹⁰	Zágra	1907	2	100	100	50.000
22		Schinteia	Tóhát	1896	2	50	60	10.000
23		Șoimușana	Sajósolymos	1894	3	50	55	25.000
24		Șperanța	Borgó-Prund	1885	3	50	50	113.029
25		Takarékegylet	Nagyilva	1885	4	40	40	19.200
26	Bihar (4) ^{IV.}	Bihoreana ¹¹	Nagyvárad	1898	12	200	220	1,200.000
27		Drăganul ¹²	Belényes	1908	–	100	100	0
28		Șoimul	Vaskóh	1905	4	50	56	100.000
29	Brassó (4) ^{V.}	Brașovana ¹³	Brassó	1907	3	50	50	26.000
30		Noiana ¹⁴	Szászujfalu	1907	–	100	100	42.000
31		Râșnoveana	Rozsnyó	1903	3	50	50	20.000
32	Csanád	Nădlacana	Nagylak	1897	4	100	130	100.000
33	Csík	Kölcsönpénztár	Békás	1897	3	60	85	30.000
34	Fogaras (13)	Cârțișoreana	Streza-Kercisora	1905	2	100	130	20.000
35		Creditul	Zernest	1903	2	100	100	80.000
36		Furnica	Fogaras	1883	4	400	600	120.000
37		Népbank ¹⁵	Alsóárpás	1908	–	100	100	50.000

¹ Még nem adott mérleget. ² Még nem adott mérleget. ³ Most szervezik.
⁴ Most szervezik. ⁵ Fiókja van Kisjenőben. ⁶ Fiókja van Tekén. ⁷ Fiókja van Lekencén. ⁸ Ezen intézetre vonatkozólag nincsenek közelebbi adatok. ⁹ Részvénytőkéjét most szándékszik emelni. ¹⁰ Még nem adott mérleget. ¹¹ Fiókja van Tenkén. ¹² Most alakult meg. ¹³ Még nem adott mérleget. ¹⁴ Még nem adott mérleget. ¹⁵ Most szervezik.
I. A vármegyében összesen 11 pénzüintézet van, mert a szászvárosi

Tartalékalap	Tisztviselői nyugdíj-alap	Jótekmény-célú alap	A pénzintézet összes vagyona	Betett összeg	Az összes kölcsönök összege	Tiszta nyereség	A tiszta nyereségből		Folyó szám
							kultúrális célokra fordított	osztaléokra	
121.168	48.463	1.121	230.752	557.621	849.161	18.298	2.661	9.000	1
1.414	100	-	12.316	23.311	73.705	1 000	-	505	2
46.322	7.728	-	114.050	283.823	408.736	11.659	631	6.000	3
115.198	25.535	2.497	243.230	826.785	986.095	31.341	1.462	14.000	4
412.998	60.840	-	693.838	2,622.458	3,177.494	70.441	2.972	33.000	5
-	-	-	150.000	-	-	-	-	-	6
-	-	-	50.000	-	-	-	-	-	7
14.975	-	116	65.091	127.063	327.687	8.786	629	3.000	8
-	-	-	100.000	-	-	-	-	-	9
25.829	2.507	-	188.336	269.288	625.332	18.575	800	5.600	10
-	-	-	100.000	-	-	-	-	-	11
856.154	97.475	-	2,153.629	5,574.848	9,910.055	180.239	5.000	108.000	12
128.623	-	11.922	309.045	988.279	1,216.195	22.261	726	18.535	13
128.731	52.591	6.283	427.605	892.598	1,897.927	25.607	3.507	8.000	14
7.354	1.269	112	308.735	159.478	603.061	12.203	226	5.000	15
30.021	-	-	70.021	210.298	312.280	3.408	-	3.200	16
260	-	31	24.541	31.424	57.410	1.812	17	1.580	17
-	-	-	2.700	-	-	-	-	-	18
46.940	6.659	-	153.599	464.145	706.629	20.783	590	8.000	19
2.514	-	141	12.655	14.082	35.577	1.561	78	700	20
-	-	-	50.000	-	-	-	-	-	21
7.330	-	706	18.036	32.284	59.275	2.950	126	1.000	22
3.705	-	443	29.148	965	59.532	1.965	-	1.500	23
10.440	-	-	123.469	144.692	308.807	7.584	200	5.481	24
5.815	1.587	290	26.892	92.601	124.672	3.080	50	1.917	25
95.317	18.300	-	1,313.617	1,449.606	3,012.325	71.037	1.421	36.000	26
-	-	-	100.000	-	-	-	-	-	27
229	-	-	50.229	33.967	211.145	9.509	106	3.750	28
-	-	-	26.000	-	-	-	-	-	29
-	-	-	42.000	-	-	-	-	-	30
-	-	-	20.000	110.600	135.776	2.675	-	760	31
16.000	559	-	116.559	300.619	912.103	12.193	-	6.000	32
7.743	-	-	37.743	39.149	107.810	4.978	103	707	33
162	-	-	20.162	51.921	104.990	3.787	-	400	34
3.472	-	966	84.438	178.581	254.991	7.941	117	4.000	35
77.224	30.385	-	227.609	1,263.729	1,398.200	26.701	1.950	8.400	36
-	-	-	50.000	-	-	-	-	-	37

Ardeleana-nak Alvincon, a szászsebesi Sebeşana-nak pedig Alvincon és Drassón vannak fiókjai. II. A vármegyében összesen 5 pénzintézet van, mert az aradi Victoria-nak fiókja van Kisjenőn. III. A vármegyében összesen 14 pénzintézet van, mert a beszercei Coroana-nak fiókja van Lekencén. IV. A vármegyében összesen 4 pénzintézet van, mert a nagyváradai Bihareana-nak fiókja van Tenkén. V. A vármegyében összesen 4 pénzintézet van, mert a nagyszzebeni Albina-nak fiókja van Brassóban.

Folyó szám	Vármegye	A pénzüintézet neve	Székhelye	Alapítási éve	Tisztviselők száma	Egy részvény		Részvénytőke
						eredeti	jelenlegi	
						ára		
38	Fogarás (13)	Olteana	Alsóvist	1893	3	200	220	80.000
39		Parsimonia	Töröcsvár	1895	3	100	140	120.000
40		Porumbăceana	Alsóporumbák	1900	2	100	145	40.000
41		Receana ¹⁶	Teleki-Récse	1908	–	100	100	50.000
42		Șercăiana	Sárkány	1903	2	100	140	50.000
43		Șincana ¹⁷	Ó-Sinka	1906	2	100	100	70.000
44		Unirea	Vád	1900	2	100	200	20.000
45		Venețiana	Alsóvenice	1901	3	100	138	20.000
46	Voileana	Vojla	1904	3	100	140	120.000	
47	Hunyad (17)	Agricola	Vajdahunyad	1902	6	50	59	46.500
48		Ardeleana ¹⁸	Szászváros	1885	18	100	200	500.000
49		Corvineana	Vajdahunyad	1895	6	100	210	70.000
50		Crișana	Brád	1891	5	100	200	200.000
51		Cugierana	Kudzsir	1902	3	100	140	50.000
52		Dacia	Szászváros	1901	3	100	130	100.000
53		Geogeană	Algyógy	1904	4	100	106	80.000
54		Grănițerul	Dobra	1898	7	100	120	150.000
55		Hațegana	Hátszeg	1888	6	100	140	200.000
56		Hondoleana	Hondol	1895	4	30	42	20.565
57		Hunedoara	Déva	1885	5	100	210	31.900
58		Industria	Déva	1905	3	105	105	100.000
59		Jiana	Petrozsény	1904	3	50	60	60.000
60		Progresul ¹⁹	Marosillye	1907	3	100	100	120.000
61		Ulpiana	Várhely	1891	3	50	74	38.500
62		Takarékpénztár ²⁰	Puj	1906	3	100	100	60.000
63		Zărăndeana	Boica	1898	4	100	158	64.000
64	Küküllő (2) ^{VI}	Vulturul ²¹	Dicsőszentmárton	1907	3	100	100	100.000
65	Kolozs (6) ^{VII}	Câmpiana	Mócs	1905	3	100	105	50.000
66		Economul ²²	Kolozsvár	1886	16	100	160	400.000
67		Vatra ²³	Kolozsvár	1907	4	100	100	200.000
68		Vlădeasa ²⁴	Bánffyhungary	1895	7	120	140	120.000
69	Krassó-Szörény (24)	Agricola	Lugos	1904	6	200	210	200.000
70		Astra ²⁵	Szászskabánya	1907	3	100	100	80.000
71		Bănățana	Bukovec	1901	2	50	53	40.000
72		Berlișteana ²⁶	Berlistye	–	–	–	–	–
73		Berzovia	Zsidovin	1899	3	50	60	70.000
74		Bocșana	Németbogsán	1895	5	100	120	100.000
75		Comuna	Kavarán	1903	2	200	234	30.800

¹⁶ Most szervezik. ¹⁷ Még nem adott mérleget. ¹⁸ Fiókja van Alvincen. ¹⁹ Még nem adott mérleget. ²⁰ Még nem adott mérleget. ²¹ Még nem adott mérleget. ²² Fiókja van Szamosujváron, Marosludasson és Páncélcsechen, ezeken kívül Nagyenyeden ügynöksége van. ²³ Még nem adott mérleget. ²⁴ Fiókja van Hidalmáson. ²⁵ Még nem

Tartalékalap	Tisztviselői nyugdíj-alap	Jótekmény-célú alap	A pénzintézet összes vagyona	Betett összeg	Az összes kölcsönök összege	Tiszta nyereség	A tiszta nyereségből		Folyó szám
							kultúrális célokra fordított	osztalékokra	
3.728	2.100	2.485	88.313	310.728	481.054	10.437	930	4.000	38
28.303	-	-	148.303	444.626	564.924	12.716	228	8.400	39
14.069	-	256	54.325	268.776	335.835	8.673	372	3.200	40
-	-	-	50.000	-	-	-	-	-	41
4.979	-	397	55.376	279.777	441.130	11.832	567	4.000	42
-	-	-	70.000	-	-	-	-	-	43
14.613	-	-	34.613	283.625	357.987	10.270	309	2.000	44
7.483	-	-	27.483	118.505	197.864	6.795	-	-	45
8.896	-	-	128.896	224.885	390.145	8.735	115	3.000	46
7.476	685	-	54.661	102.901	191.510	6.190	300	2.592	47
365.217	79.449	-	944.666	2,718.341	3,697.468	92.403	5.044	50.000	48
79.630	-	-	149.630	512.072	724.709	26.578	1.554	9.800	49
111.321	-	-	311.321	847.139	1,074.793	40.391	9.806	11.678	50
14.963	54	-	65.017	164.176	294.676	9.532	666	4.000	51
38.606	-	-	138.606	235.855	625.664	14.073	261	7.000	52
1.220	-	-	81.220	100.475	311.669	7.447	300	4.038	53
42.497	18.026	-	210.523	328.472	910.356	20.052	1.241	9.900	54
43.104	15.028	1.395	259.527	748.843	925.688	20.182	300	16.000	55
4.660	-	-	25.225	48.138	96.507	3.264	196	1.645	56
30.501	-	-	62.401	234.413	287.471	6.695	225	3.190	57
365	-	-	100.365	9.133	159.187	3.937	40	1.797	58
8.164	143	-	68.307	108.744	65.070	10.191	250	3.600	59
-	-	-	120.000	-	-	-	-	-	60
15.168	-	550	54.218	10.526	128.664	5.733	167	2.310	61
-	-	-	60.000	-	-	-	-	-	62
20.851	1.060	-	85.911	145.275	295.804	13.781	751	6.092	63
-	-	-	100.000	-	-	-	-	-	64
-	-	-	50.000	108.663	342.890	8.152	500	2.500	65
153.033	44.240	3.306	600.579	1,367.910	2,275.366	42.902	3.290	16.000	66
-	-	-	200.000	-	-	-	-	-	67
45.578	14.075	1.320	180.973	810.526	1,084.981	26.944	2.694	8.400	68
6.232	700	-	206.932	221.833	726.021	21.194	300	9.619	69
-	-	-	80.000	-	-	-	-	-	70
5.476	-	-	45.476	30.345	159.959	3.242	39	1.400	71
-	-	-	-	-	-	-	-	-	72
6.999	-	99	77.098	46.767	186.174	8.117	-	7.000	73
40.990	-	220	141.210	270.527	458.371	12.979	192	6.000	74
4.044	-	-	34.844	18.796	120.332	4.058	-	2.464	75

adott mérleget. ²⁶ Erre a pénzintézetre vonatkozólag nincsenek közlelbi adatok.

VI. A vármegyében összesen 2 pénzintézet van, mert a nagy-selyki Racoțana-nak fiókja van Erzsébetvároson. VII. A vármegyében összesen 6 pénzintézet van, mert a besztercei Bistrițana-nak Tekén, a bánffyhungyadi Vlădeasa-nak pedig Hidalmáson van fiókja.

Folyó szám	Vármegye	A pénzüintézet neve	Székhelye	Alapítási éve	Tisztviselők száma	Egy részvény		Részvénytőke
						eredeti	jelenlegi	
76	Krássó-Szörény (24)	Economia	Lugos	1897	5	65	65	79.545
77		Făgețana	Facset	1891	6	200	218	400.000
78		Gavoșdiana	Gavosdia	1906	2	100	100	27.327
79		Hodașana ²⁷	Hodos	1906	2	100	000	20.000
80		Illadiana ²⁸	Illadia	1907	3	100	103	17.000
81		Lugoșana	Lugos	1889	6	200	240	300.000
82		Munteana	Kornyaréva	1905	3	100	100	50.000
83		Népbank ²⁹	Karánsebes	1907	4	100	100	140.000
84		Nera	Bozovics	1897	5	100	140	90.000
85		Oraviciana	Oravica	1892	8	100	180	550.000
86		Plugarul	Kákova	1902	4	50	67	70.000
87		Poporul	Lugos	1900	5	100	110	220 000
88		Săcana	Szákul	1905	3	50	55	40.000
89		Sebeșana	Karánsebes	1905	4	200	230	150.000
90	Takarékpénztár ³⁰	Pervova	1908	–	–	–	50.000	
91	Takarékpénztár	Szászabánya	1896	4	100	128	300.000	
92	Ternovana	Tîrnova	1904	4	50	72	25.000	
93	Maros-Torda	Murășiana	Szászrégen	1886	4	100	120	200 000
94	Nagyküküllő (7) ^{viii}	Armonia	Nagysink	1903	2	100	110	50.000
95		Economia	Kóhalom	1902	3	100	115	64.000
96		Frăția	Szentágota	1907	3	100	100	35.000
97		Racoțana ³¹	Nagyselyk	1895	8	100	130	100.000
98		Târnăveana	Segesvár	1905	4	100	110	60.000
99	Szatmár (4)	Arina ³²	Szaniszló	1907	4	100	100	100.000
100		Aurora ³³	Nagybánya	1906	3	100	100	150.000
101		Chiorana	Nagysomkut	1901	5	100	120	100.000
102		Sătmăreana	Szinerváralja	1892	5	200	230	200.000
103	Szeben (17) ^{ix}	Albina ³⁴	Nagyszeben	1872	54	200	460	2,400.000
104		Avrigeana	Felek	1903	3	100	115	20.000
105		Brădetul	Orlát	1893	4	50	120	25.000
106		Cordiana ³⁵	Fófeld	1897	5	100	160	60.000
107		Frățietatea ³⁶	Cood	1906	3	100	100	10.000
108		Isvorul ³⁷	Alsósebes	1907	3	100	100	16.000
109		Mărgineana ³⁸	Polyán	1907	4	100	100	80.000
110		Mielul	Polyán	1891		100	210	50.000
111		Plugarul	Szakadát	1897	3	100	125	20.000
112		Sebeșana ³⁹	Szászsebes	1887	12	100	210	100.000

²⁷ Még nem adott mérleget. ²⁸ Még nem adott mérleget. ²⁹ Még nem adott mérleget. ³⁰ Most szervezik. ³¹ A nagyselyki Racoțana-nak fiókjai vannak: Medgyesen és Erzsébetvároson. ³² Még nem adott mérleget. ³³ Még nem adott mérleget. ³⁴ Fiókja van Brassóban. ³⁵ Fiókja van Szentágotán. ³⁶ Még nem adott mérleget. ³⁷ Még nem adott

Tartalékalap	Tisztviselői nyugdíj-alap	Jótékony-célú alap	A pénzintézet összes vagyona	Betett összeg	Az összes kölcsönök összege	Tiszta nyereség	A tiszta nyereségből		Folyó szám
							kultúrális célokra fordított	osztaléokra	
21.350	-	1.902	102.797	-	104.140	5.157	58	4.187	76
34.578	87.964	-	522.542	858.655	1,454.559	30.299	658	24.000	77
1.488	-	-	28.815	11.795	72.756	2.221	-	-	78
-	-	-	20.000	-	-	-	-	-	79
-	-	-	17.000	-	-	-	-	-	80
54.606	-	-	354.606	1,491.766	1,934.946	38.752	2.000	24.000	81
5.505	-	-	55.505	48.011	395.073	6.597	-	-	82
-	-	-	140.000	-	-	-	-	-	83
35.143	1.200	-	126.343	199.678	620.454	22.940	1.200	7.200	84
245.846	15.067	8.349	819.262	1,777.196	3,162.821	75.402	5.000	44.000	85
6.951	-	-	76.951	41.283	207.421	4.009	-	800	86
45.303	-	3.956	269.259	686.899	1,072.084	30.568	236	13.200	87
3.807	-	483	44.290	18.634	110.586	4.193	51	2.400	88
30.589	4.249	441	185.279	318.613	952.217	28.365	214	3.600	89
-	-	-	50.000	-	-	-	-	-	90
37.049	-	-	337.049	254.386	633.915	18.143	-	12.000	91
4.904	-	-	29.904	43.787	103.276	3.230	-	-	92
71.923	9.567	2.548	284.038	855.547	625.332	24.873	823	16.000	93
3.000	-	28	53.028	113.782	227.957	5.463	72	2.500	94
3.708	338	278	68.324	290.264	466.576	10.635	738	3.900	95
-	-	-	35.000	-	-	-	-	-	96
21.009	699	945	122.653	257.262	601.975	12.304	380	8.000	97
430	31	24	60.485	208.293	522.663	44.429	86	3.000	98
-	-	-	100.000	-	-	-	-	-	99
-	-	-	150.000	-	-	-	-	-	100
29.025	6.653	2.162	137.840	383.082	824.666	17.224	1.004	7.000	101
68.403	21.632	-	290.035	587.903	1,336.772	29.355	1.387	12.000	102
844.691	516.788	-	3,761.479	15530087	23522516	266.634	16.000	168.000	103
2.674	-	-	22.674	161.354	182.922	5.467	92	1.060	104
30.754	2.211	3.451	61.416	385.022	360.813	9.456	792	3.000	105
14.428	-	-	74.428	221.166	366.427	8.583	168	5.400	106
-	-	-	10.000	-	-	-	-	-	107
-	-	-	16.000	-	-	-	-	-	108
-	-	-	80.000	-	-	-	-	-	109
34.077	-	-	84.077	618.099	702.259	10.607	700	5.000	110
3.600	-	500	24.100	110.912	151.806	3.487	100	1.600	111
100.000	22.186	-	222.186	866.753	256.771	27.380	1.846	11.000	112

mérleget.³⁸ Még nem adott mérleget.³⁹ Fiókjai vannak: Alvincen, Kelneken és Drassón.

VIII. A vármegyében összesen 7 pénzintézet van, mert a főfeldi Cordiana-nak Szentágotán, a nagyselyki Racoțana-nak pedig Medgyesen van fiókja. IX. A vármegyében összesen 17 pénzintézet van, mert a szászsebesi Sebeșana-nak fiókja van Kelneken.

Folyó szám	Vármegye	A pénzüintézet neve	Székhelye	Alapítási éve	Tisztviselők száma	Egy részvény		Részvénytőke
						eredeti	jelenlegi	
113	Szeben (17)	Secășana ⁴⁰	Nagyludas	1907	–	100	100	30.000
114		Șperanța ⁴¹	Holcmány	1907	2	50	50	15.000
115		Strugurul ⁴²	Oláhpián	1907	–	100	100	50.000
116		Takarékpénztár	Szelistye	1884	9	200	400	26.000
117		Takarékpénztár	Szerdahely	1898	4	100	140	300.000
118		Turnu-Roșu	Boica	1903	2	100	100	20.000
119	Szilág (4) ^x	Codreana	Illésfalva	1906	3	100	100	100.000
120		Selăgiana	Zsibó	1897	6	100	100	200.000
121		Silvania ⁴³	Szilágysomlyó	1888	14	100	150	600 000
122	Szoínok-Doboka (10) ^{x1}	Buna	Szászfellak	1897	2	20	20	4.120
123		Lăpușana ⁴⁴	Magyarláros	1906	3	100	100	100.000
124		Minerva ⁴⁵	Bethlen	1907	3	100	100	100.000
125		Népbank	Deés	1901	4	100	136	60.000
126		Riureana	Kápolnokmonostor	1899	4	100	120	100.000
127		Someșana ⁴⁶	Deés	1890	5	200	240	200.000
128		Țibleșana	Kiskaján	1902	3	50	60	50.000
129	Temes (14) ^{x11}	Beregsana	Beregszó	1895	4	80	80	40.000
130		Ciacovana	Csakova	1904	4	100	110	90.000
131		Chiseteiana	Kiszető	1896	3	100	100	25.000
132		Coroana	Temesvár	1905	4	50	53	100.000
133		Dunăreana	Temeskubin	1900	3	100	120	80.000
134		Jebeleana ⁴⁷	Zsebely	1905	3	50	50	30.000
135		Ligediana	Liget	1896	3	100	100	20.000
136		Lipovana	Lippa	1893	6	200	260	100.000
137		Lucafărul	Versec	1894	6	100	170	200 000
138		Păstorul	Temesvár	1903	4	400	400	160.000
139		Takarékpénztár	Gyirok	1898	2	80	116	22.880
140		Timișana ⁴⁸	Temesvár	1885	15	200	250	600.000
141	Torda-Aranyos (4) ^{x111}	Arieșana	Torda	1887	4	100	120	160 000
142		Doina	Topánfalva	1895	4	100	100	60.000
143		Munteana ⁴⁹	Offenbánya	1899	2	40	40	100.000
144	Torontál (7) ^{x1v}	Agricola	Ecska	1905	3	100	100	70.000
145		Concordia	Uzdin-Ozora	1893	4	105	147	31.000
146		Panciovana	Pancsova	1905	3	100	100	50.000
147		Pesacana ⁵⁰	Pészak	1907	–	100	100	50.000
148		Sentinela ⁵¹	Révaujfalú	1895	6	100	120	340.000
149		Steana	Románpetre	1897	4	100	120	100.000

⁴⁰ Most szervezik. ⁴¹ Még nem adott mérleget. ⁴² Most szervezik. ⁴³ Fiókja van Vármezőn. ⁴⁴ Még nem adott mérleget. ⁴⁵ Még nem adott mérleget. ⁴⁶ Fiókja van Nagyilondán. ⁴⁷ Az 1907. évi mérleg szerint. ⁴⁸ Fiókjai vannak: Buziáson és Rékáson; ügynöksége pedig: Kistorákon. ⁴⁹ Az 1905. évi mérleg szerint. ⁵⁰ Most szervezik. ⁵¹ Fiókja van Szentmihályon.

X. A vármegyében összesen 4 pénzüintézet van, mert a szilágysomlyói Silvania-nak fiókja van Vármezőn. A vármegyében összesen 10 pénz-

Tartalekalap	Tisztviselői nyugdíj-alap	Jótékony-célú alap	A pénztintézet összes vagyona	Betett összeg	Az összes kölesónók összege	Tiszta nyereség	A tiszta nyereségből		Folyó szám
							kultúrális célokra fordított	osztalékokra	
-	-	-	30.000	-	-	-	-	-	113
-	-	-	15.000	-	-	-	-	-	114
-	-	-	50.000	-	-	-	-	-	115
101.222	9.517	80.668	217.407	1.661.897	1.639.346	20.235	8.521	5.087	116
42.019	-	2.572	344.591	887.006	941.446	15.975	-	8.960	117
888	-	32	20.920	23.432	44.552	1.792	-	700	118
-	-	-	100.000	66.504	316.843	5.120	142	4.003	119
47.291	11.028	-	258.319	507.258	1.000.589	28.310	586	14.000	120
300.282	31.196	4.165	935.643	1.969.523	1.180.954	70.879	2.600	27.000	121
1.213	-	71	5.404	5.312	17.762	1.224	21	198	122
-	-	-	100.000	-	-	-	-	-	123
-	-	-	100.000	-	-	-	-	-	124
14.000	3.000	-	77.000	259.415	610.086	20.163	651	6.000	125
34.143	8.901	6.389	149.433	306.794	562.283	18.367	267	8.000	126
126.523	47.559	-	374.082	711.809	1.651.459	27.200	1.310	16.000	127
7.032	416	124	57.572	61.886	472.600	7.511	237	2.987	128
7.000	-	-	47.000	51.851	165.471	3.182	17	2.500	129
4.732	-	-	94.732	69.852	492.272	10.072	50	4.500	130
812	-	-	25.812	44.215	105.745	1.619	-	1.250	131
4.580	183	-	104.763	72.404	361.012	6.281	46	3.561	132
8.951	1.000	300	90.251	202.880	493.890	11.009	147	3.665	133
1.180	-	-	31.180	40.967	76.774	4.335	-	1.500	134
4.716	-	-	24.716	30.732	81.854	2.608	-	1.352	135
64.592	4.968	-	169.560	1.006.534	1.447.656	24.705	1.644	9.000	136
62.377	-	1.130	263.507	760.374	2.015.187	34.541	1.092	14.000	137
6.209	200	-	166.409	332.655	697.640	16.343	150	3.677	138
9.072	-	-	31.952	5.317	40.614	1.848	418	-	139
136.000	28.377	-	764.377	2.386.238	4.858.637	85.271	2.900	36.400	140
82.377	15.255	-	257.632	668.100	782.410	20.381	495	11.200	141
45.300	11.556	-	116.856	430.124	785.321	15.333	1.472	6.000	142
-	-	-	100.000	18.366	122.689	3.329	-	2.700	143
211	-	-	70.211	51.569	211.817	2.739	190	1.013	144
15.738	238	138	47.114	31.183	150.168	7.722	154	2.480	145
54	-	-	50.054	13.753	53.769	1.505	-	1.464	146
-	-	-	50.000	-	-	-	-	-	147
10.241	7.787	587	358.615	485.682	1.572.244	39.430	2.500	6.400	148
12.413	1.700	-	114.113	184.371	422.364	15.755	700	2.560	149

intézet van, mert a kolozsvári Economul-nak Páncélesehen és Szamosujváron; a deési Someşana-nak pedig Nagyilondán vannak fiókjai. XII. A vármegyében összesen 14 pénztintézet van, mert a temesvári Timişana-nak Buziaşon és Rékáşon vannak fiókjai. XIII. A vármegyében összesen 4 pénztintézet van, mert a kolozsvári Economul-nak fiókja van Marosludason. XIV. A vármegyében összesen 7 pénztintézet van, mert a révaufalui Sentinelá-nak fiókja van Szentmihályon.

A magyarországi román pénzüzetek alapszabályai lényegükben megegyeznek a nagyszebeni «Albina» román pénzüzetet következő alapszabályaival:

I. Általános határozatok.

1. §. «Albina, takaré- és hitelintézet» cég alatt részvénytársulat azon célból lett alapítva, hogy a vidéki lakosság, különösen pedig a mezői gazdasággal foglalkozó nép részére a szükséges tőkepenzt és hitelt kieszközölje és takarékoság szellemét ébressze. A társulat cége törvényes módon bejegyeztetik.

2. §. A társulat pecsétje a szorgalom és takarékoság jelvényeit tünteti föl.

3. §. A társulat székhelye Nagyszeben. Működése a haza területére és a külföldre terjed ki. Jogositva van fiókok, hitelszövetkezetek, bizományok és ügynökségek fölállítására.

4. §. Az intézet hirdetései az igazgatóság által meghatározandó két lapban, esetleg a hivatalos lapban közre adandók.

5. §. A társulat mindaddig áll fenn, míg a 76. §. szerint fel nem oszlik.

II. Alaptőke, részvények, részvényesek és nyugdíj alap.

6. §. A társulat alaptőkéje 2.400.000 korona, mely 6000 drb eddigi kibocsátású 100 forintos és 6000 új kibocsátású 200 koronás részvényből áll.

7. §. Ily részvények további kibocsátásánál az előbbi részvényesek előjoggal bírnak arra nézve, hogy ezen második kibocsátású részvényeket a birtokukban levő és nevükre irt részvények arányához mérten, az igazgatóság által meghatározandó határidő alatt, névértékben átvehessék.

8. §. A névre szóló és az elnök vagy annak helyettese aláírásával, továbbá a társulat kiadványaira nézve előszabott aláírásokkal (47. §.) ellátott részvények, azoknak teljes megfizetése után az *A* minta szerint adatnak ki. Mindenik részvényhez az átadóra szóló 20 évre terjedő szelvények és egy kamatcók vannak csatolva *B* és *C* minták szerint.

9. §. Új kibocsátáskor a részvények három havonként 20%-os részletekben fizetendők. A részvények csakis névértékük teljes megfizetése után adatnak ki. Addig pedig a részletfizetések ideiglenes jegyekkel ismertetnek el.

10. §. A lejárat napon elmulasztott mindenik részletfizetés után 5% késedelmi kamat fizetendő az intézet javára. Amely részvényesek a lejárat napon a részletfizetést elmulasztják, azoknak az illető részvények számainak a társulat hirdetései közzétételére meghatározott lapokban közreadásával 6 heti zárhatárnap tüzetik ki és ha ennek leteléseig sem teljesítik a kívánt fizetést, akkor a részükről tényleg már megfizetett összegek is a társulat tulajdonává válnak, ideiglenes jegyeik megsemmisíttetnek és ugyanazon számok alatt új ideiglenes jegyek adatnak ki. A megsemmisítés köztudomásra juttatik.

11. §. A részvények eloszthatlanok és a társulat egy részvényre nézve csak egy tulajdonost ismer el.

12. §. A részvények hátíratilag vagy más törvényes uton átruházhatók. A társulat a hátírat vagy egyéb átruházási okmány valódisága tekintetében semminemű kezességet nem vállal. Bármely részvénynek más tulajdonosra történt átruházása írásban jelentendő be az igazgatóságnak.

13. §. Új okmányok kiszolgáltatásához az elveszett részvények, szel-

vények vagy kamatcókok törvényes uton eszközölt megsemmisítése szükséges.

14. §. Mindenik részvényes részvénybirtoka arányában részt veszen a társulat vagyonában és az alapszabályok határozataihoz mérten annak nyereségében is.

15. §. A társulat összes ingó és ingatlan vagyona a tartalék alappal együtt kezeskedik annak harmadik személyekkel szemben vállalt kötelezettségeiről. Azonban egyik részvényes sem kötelezhető, mint olyan, részvényei névértékét meghaladó bármely fizetésre.

16. §. Az intézet hivatalnokai részére az 1885-iki közgyűlés által létesített, az 1890-iki közgyűlés által pedig az intézet szolgáira is kiterjesztett nyugdíjalap az intézet tulajdonát képezi, azon különös és kizárólagos rendeltetéssel: hogy jövedelmeiből, az intézet hivatalnokainak és szolgálóinak, azok özvegyeinek és gyermekeinek végkielégítései és nyugdíjai biztosítsanak és saját alapszabályai szerint más alapoktól külön kezeltek. Az intézet, mely az alap létesítésétől kezdve annak gyarapításához nagylelkűen járult, a nyugdíjalap alapszabályait tiszteletben tartani és pontosan végrehajtani fogja és amennyiben az alap jövedelmei a nyugdíjak és végkielégítések fedezésére elegendők nem volnának, a szükséges összegeket az illető évek nyereségéből, esetleg a tartalék alapokból fogja pótolni.

III. A társulat üzletköre.

17. §. Célja elérésére a társulat eszközül a következő üzletkört állapítja meg:

a) elfogad takarékbetéteket betéti könyvecskékre, kamatozó pénztári jegyekre vagy folyószámlában; b) ad jelzálogkölcsönöket és bevált jelzálogos követeléseket és ezek alapján; c) kibocsát zálogleveleket; d) leszámítol saját zálogleveleket és előlegeket ad azokra; e) létesít hiteligyleteket; f) engedélyez egyszerű földművesi kölcsönöket, kötelezvényekre, kezesség mellett legfeljebb 6 hónapra, (földművesi személyes hitelek); g) leszámítol váltókat, értékpapirokat és nyilvános pénztárakra szóló meghatározott lejáratú biztos követeléseket; h) előlegeket ad értékpapirokra, azoknak elzálogosítása mellett, legfeljebb 6 hónapra; (lombard); i) engedélyez váltó- és folyószámla-hiteleket jelzálogos vagy másnemű biztosíték mellett (értékpapírok, áruk, érmek, ékszerek, termények vagy más értékek elzálogosítása,) legfeljebb hat hónapra; k) elvállal bizományi és mindenféle banküzleteket; l) vesz és elad értékpapirokat, érmekeket, ékszereket, árukat és terményeket; m) vásárol és elad, bérel és kibérel fekvőségeket és közvetít ilyen ügyleteket; n) elfogad megőrzésre értékpapirokat és más értékeket; o) részt vesz más hitelintézetek alapításánál és fentartásánál, részvények jegyzése, illetőleg vásárlása által.

18. §. Az intézet alapszabályszerűleg általa folytatható minden üzletnél jogosítva van illetmények és törzsdíjak megállapítására és beszedésére.

IV. A társulat igazgatásáról.

19. §. A társulat kormányzására, igazgatására és ellenőrzésére hivatott közegek: A) a közgyűlés, B) az igazgatóság, C) a felügyelő bizottság.

A) Közgyűlés.

20. §. A részvényesek összességét a közgyűlés képviseli. A közgyűlés vagy rendes vagy rendkívüli, Nagyszebenben tartatik és az igazgatóság által e társulat lapjaiba iktatott hirdetés útján (4. §.) hivatik

össze. A hirdetés legalább 14 nappal a gyűlésre kitűzött nap előtt eszközendő és abban a tanácskozási tárgyak felsorolandók.

21. §. A rendes közgyűlés minden évben az első évnegyedben tartatik.

22. §. Rendkívüli közgyűlés összehívását az igazgatóság vagy a felügyelő bizottság, vagy a rendes közgyűlés határozhatja el. A rendkívüli közgyűlést akkor is össze kell hívni, ha azt egy vagy több részvényes, kiknek részvényei összesen az alaptőke egy tizedrészét teszik, az ok és cél megjelölése és részvényeiknek a társulat pénztáránál letétele mellett, írásban kívánják.

23. §. A közgyűlésen minden részvényes egy szavazattal, – öt részvény tulajdonosa két, – tíz részvény tulajdonosa három, – azonban pedig minden tíz részvény után egy szavazattal bír; azonban husz szavazatnál többel senki sem bírhat.

24. §. A szavazati jogot személyesen vagy valamely más szavazatra jogosított részvényes meghatalmazása útján lehet gyakorolni. Azonban minden különbség nélkül husz szavazatnál többel nem bírhat bármely részvényes sem, akár saját nevében, akár meghatalmazás útján, ugyiszintén egy vagy több részvényes meghatalmazottja sem. A kiskorúakat ezek gyámja, a gondnokság alatt levőket ezek gondnoka, társulatokat, testületeket és intézeteket ezek meghatalmazottja, habár utóbbi nem is részvényes, képviseli.

25. §. A szavazati jog gyakorlására szükséges, hogy a részvényes legalább hat hóval a közgyűlés előtt részvényei tulajdonosaként az intézet könyveibe be legyen vezetve és hogy ezen részvényeket, esetleg a meghatalmazási okiratokat két nappal a közgyűlés előtt az intézet igazgatóságánál térítvény mellett letéteményezze.

26. §. A közgyűlésen az igazgatóság elnöke, vagy ennek helyettese, mindkettőnek akadályoztatása esetében pedig az igazgatóság által saját kebeléből választott valamely tag elnököl. Az elnök meghatározza a tanácskozási tárgyak sorrendjét, vezeti a tanácskozást, eszközli a szavazást, kinevez egy vagy két jegyzőt és a választási tényekre két szavazatszedőt, kik együttesen a jegyzőkönyvet hitelesítik.

27. §. A közgyűlés határozatképes, ha legalább 20 tag jelen van és ezek legalább 200 szavazatot képviselnek. Ezen szám hiányában újabb közgyűlés hívandó össze, mely esetben azonban az illető kihirdetés csak 8 nappal a gyűlésre kitűzött nap előtt eszközendő. A második ízben összehívott ilyen gyűlésen hozott határozatok érvényessége (kivéve a 30. §-ban megjelölt eseteket) nincsen hozzá kötve meghatározott számú tagok és szavazatok jelenlétéhez. Ezen második közgyűlés az első közgyűlés számára közreadott napirendre kell, hogy szorítkozzék.

28. §. A közgyűlés általános szavazattöbbséggel hozza határozatait; szavazatok egyenlősége esetében határozattá válik azon vélemény, melyhez az elnök csatlakozott.

29. §. A választások szavazatlapok útján történnek. Ha valamely választás általános szótöbbséget nem eredményez, szűkebb választás ejtendő meg azok között, kik az első választásnál legtöbb szavazatot nyertek. A szűkebb választás alá a megválasztandó tagok kétszeres száma kerül. Ha a szűkebb választás alá került két tag egyenlő számú szavazatot nyer, akkor az egyik vagy másik nagyobb mennyiségű részvénybirtoka dönt, ha pedig ezen részvénytöbbség is egyenlő, akkor a sors határoz.

30. §. Határozathozatalra oly indítványok fölött, melyek a részvénytőke leszállítását vagy szaporodását, az alapszabályok megváltoztatását, összeolvadást más társulattal, vagy a társulat fősorlását célozzák, csak oly közgyűlés van jogosítva, melyen a kibocsátott részvények legalább egy harmadrésze van képviselve; az ilyen határozatok pedig csakis a jelenlevő szavazatok két harmada hozzájárulásával érvényesek.

31. §. A közgyűlésen alapszabályszerűleg hozott határozatok az intézet valamennyi tagját kötelezik.

32. §. A közgyűlésen csakis azon tárgyak kerülhetnek tanácskozássra és csakis azon tárgyak fölött lehet határozni, melyek a kihirdetett összehívásban föl voltak sorolva.

33. §. A jövő közgyűlés tárgysorozatába oly indítványok is fölteendők, melyek 60 nappal a közgyűlés megtartása előtt írásban az igazgatósághoz legalább olyan 20 részvényestől beérkeznek, kik szavazati jogukat részvényeiknek a társulat pénztáránál letéteményezésével bebizonyították. A közgyűlés folyamán is lehet indítványokat beterjeszteni, ha azokat husz részvényes támogatja. Ilyen indítvány fölött azonban nem lehet nyomban tanácskozni és határozni, kivéve, ha rendkívüli közgyűlés összehívásáról van szó; ezen esetet kivéve, a közgyűlés előbb arról határoz, vajon az indítvány a jövő közgyűlésen tárgyalandó-e?

34. §. A közgyűlés tanácskozása és határozathozatalának rendes tárgyai: *a)* az igazgatóság évi jelentése; *b)* a felügyelő bizottság jelentése az évi számadások és a mérleg megvizsgálásáról, ugyszintén annak javaslatai a nyeresemény fölosztásáról; *c)* a mérleg megállapítása és az osztalék meghatározása; *d)* a jelenléti jegyek értékének meghatározása; *e)* az igazgatóság és felügyelő bizottság megválasztása, illetőleg kiegészítése; *f)* az igazgatóság netaláni indítványai; *g)* meghatározása a célnak, melyre az igazgatóság indítványára a 64. §. *g)* pontjában említett összeg fordítandó; *h)* az alaptőke leszállítása vagy szaporítása; *i)* az alapszabályok megváltoztatása; *k)* a társulat föllesztése vagy annak összeolvadása más társulattal.

35. §. A tárgyalásokról jegyzőkönyv vezetendő, melyet az elnök, a szavazatszedők és jegyzők alainak. A jelenlevő részvényesek nevei és az általuk képviselt részvények száma a jegyzőkönyvben kiteendők. A jegyzőkönyvbe csak a hozott határozatok veendők fel. A jegyzőkönyv egy példánya az illetékes törvényszék elé terjesztendő.

B) Igazgatóság.

36. §. Az igazgatóság (igazgató tanács) 12 tagból áll, kiket a közgyűlés 6 évre választ. Legalább öt igazgatósági tag lakhelye Nagyszébenben kell hogy legyen. Az igazgatóság saját kebeléből egy elnököt és két alelnököt választ.

37. §. Az első hatéves időszak után minden második évben két igazgatósági tag lép ki működési tartama sorrendje szerint. Ezen sorrend előálltáig a kilépő igazgatósági tagokat a sors határozza meg. A kilépett tagok ismét megválaszthatók.

38. §. Ha valamely tag idő előtt meghal vagy kilép, akkor annak helyét ideiglenesen az igazgatóság tölti be. A végleges választás a jövő közgyűlésen történik.

39. §. Mindenik igazgatósági tag valamint a vezérigazgató is tartozik tulajdon nevére szóló 20 részvényt a nem esedékes szelvényekkel a társulat pénztárába letenni, melyek el nem adhatók, míg ők működésben vannak. Ezen szabálynak a választás után lefolyt 14 nap alatt meg nem tartása a választás el nem fogadásául tekintendő.

40. §. Az igazgatóság havonként legalább egy ülést tart, ezenkívül még, valahányszor az elnök szükségesnek tartja, vagy pedig három igazgatósági tag vagy a vezérigazgató indítványozza.

41. §. Érvényes határozathozatalra szükséges, hogy az ülésben az elnök vagy ennek helyettese és legalább három igazgatósági tag jelen legyen.

42. §. Nagyszébenben nem lakó és az ülésre határozottan fontos ügyek végett meghívott igazgatósági tagok az utiköltséget megtérítve kapják.

43. §. Az igazgatóság általános szavazattöbbséggel hozza határozatait. Szavazatok egyenlősége esetében határozattá válik azon vélemény, melyhez az elnök járult.

44. §. Az igazgatóság határozatairól jegyzőkönyvek vezetnek, melyeket az elnök és egyik igazgatósági tag alairnak. Ezen jegyzőkönyvekben a jelenlevők névszerint megnevezendők és azokba csak a tett indítványok és hozott határozatok vezetendők be. Bármely igazgatósági tag kívánatára ennek a hozott határozatoktól eltérő véleménye a jegyzőkönyvbe fölveendő.

45. §. Az igazgatóság a társulatot hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben képviseli; határoz és intézkedik a társulat mindazon ügyeiben, melyek határozottan a közgyűlésnek nincsenek fentartva; ki-nevezi a vezérigazgatót és ennek javaslatára a társulat többi hivatalnokait, ugyiszintén megállapítja ezek illetményeit is; meghatározza a társulat üzletei föltételeit és szabványait; gondoskodik a társulat tőkepénzei alkalmazásáról; határoz fiókok, hitelegyletek, bizományok és ügynökségek szervezéséről és megszüntetéséről; felügyel az üzletvezetésre; megvizsgálja a számadásokat; rovincsolja a pénztárakat; megállapítja az évi mérleget és javaslatba hozza az osztalék mennyiségét; előkészíti a közgyűlés elé tartozó tanácskozási tárgyakat és beterjeszt a közgyűlésen ennek hatásköréhez tartozó minden indítványt.

46. §. Az igazgatóság minden határozata, valamint az igazgatóság részéről a társulat nevében megkötött minden üzlet a társulatra nézve kötelező erővel bír mindenkiel szemben.

47. §. A cimbélyeggel előnyomott vagy akárkitől írott társulati céget vagy két igazgatósági tag, vagy egy igazgatósági tag és a vezérigazgató, illetőleg ennek helyettese sajátkezű aláírással jegyzi. A folyó levelezéseket a központban a vezérigazgató, a fiókoknál pedig azoknak főnöke írja alá. A fiókoknál az igazgatóság csupán hivatalnokokat is megbizhat a cégjegyzéssel.

48. §. Az igazgatóság saját kebeléből minden hónapban egy-egy tagot küld ki, ki a 47. §. értelmében a társulat cégét aláírja és az ügyek menetét ellenőrzi. Az igazgatóság kiküldöttje jutalomdíjt kap, melyet az igazgatóság állapít meg.

49. §. A társulathoz intézett ügydarabok kézbesítéséhez elegendő a vezérigazgató vagy ennek helyettese vagy az erre meghatalmazott igazgatósági tag részéről a társulat irodahelyiségeiben eszközölt aláírása.

50. §. Az igazgatósági tagok működésükért jelenléti jegyeket kapnak, melyek értékét valamint a 64. § b) betűje alatt meghatározott részzilletéket a közgyűlés állapítja meg.

51. §. Egyes üzletek ellátására igazgatósági tagok, az intézet hivatalnokai vagy más személyek hatalmazhatók meg az igazgatóság részéről.

Vezérigazgató.

52. §. A vezérigazgatót az igazgatóság nevezi ki állandólag; ugyanez köti ki fizetését és egyéb illetményeit szerződésileg.

53. §. A vezérigazgató a társulat végrehajtó közege és üzletvezetője; a vezérigazgató beterjeszti a társulat üzleteire és ügyeire vonatkozó indítványait az igazgatósághoz; neki vannak közvetlenül alárendelve a társulati hivatalnokok; ő javasolja az igazgatóságnál a társulati hivatalnokok, alantás közegek és szolgák alkalmazását, fizetését, megjutalmazását, fölfüggesztését és elbocsátását; ő képviseli továbbá a társulatot üzletvezetése tekintetében.

54. §. Sürgős és nehezen nyomós esetekben a vezérigazgató megvan hatalmazva, hogy társulati tiszteket is fölfüggeszzen; erről azonban

legott és legkésőbbre 48 óra alatt az igazgatóságnál jelentést kell, hogy tegyen az ügy eldöntése végett.

55. §. A vezérigazgató tanácskozó szavazattal vesz részt az igazgatóság minden ülésében, kivéve, ha az igazgatóság egyes esetekben elhatározza hogy az ő távollétében akar tanácskozni. A vezérigazgató véleménye a határozathozatal előtt hallgatandó meg, ha az igazgatóság dönteni kíván oly indítványok fölött, melyeket nem a vezérigazgató terjesztett elő. A vezérigazgató az igazgatóság ülésein előadja mindazon tárgyakat, melyek igazgatósági személyeket, vagy kizárólag saját személyét nem érintik; ezen utóbbi esetekben az elnök más előadót jelöl ki az igazgatósági tagok sorából.

56. §. Az igazgatóság alapos és súlyos okok fenforgása mellett a vezérigazgatót felfüggesztheti ugyan állásától, hanem ez által szolgálati szerződésében biztosított kárpótlási igényeiben kárt nem vallhat. A vezérigazgató felfüggesztését vagy elbocsátását ennek meghallgatása után az igazgatóság egy ülésében csak akkor rendelheti el, ha legalább 8 igazgatósági tag arra szavazott.

57. §. A vezérigazgató akadályoztatása eseteire az igazgatóság nevezi ki helyettesét.

C) Felügyelőbizottság.

58. §. A felügyelő bizottság áll a közgyűlés által három évre választott és újból választható öt tagból. Határozathozatalra legalább három tag jelenléte szükséges; a közgyűlés összehívását tárgyazó határozathozatalra pedig megkívántatik, hogy legalább négy tag amellet szavazzon.

59. §. A felügyelő bizottság jogosítva van a társulat ügyei állapotról magának tudomást szerezni és a társulat könyveit, irományait és pénztárait bármikor megvizsgálni. A felügyelő bizottság tartozik a záloglevelek kibocsátását nyilvánosságban tartani, az évi számadásokat és a mérleget, ugyszintén a nyeresémfelosztásra vonatkozó javaslatokat megvizsgálni és arról a közgyűlésnek jelentést tenni. Ezen jelentés nélkül a közgyűlés nem határozhat érvényesen a nyeresény felosztásáról. Végül köteles a felügyelő bizottság a kereskedelmi törvény 195. §-ában említett esetekben a közgyűlést azonnal összehívni.

60. §. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjai, valamint a társulat hivatalnokai míg az intézet szolgálatában vannak, személyes hitellel nem bírnak.

V. Mérleg, nyeresémfelosztás, tartalékalap, biztosítékalap.

61. §. A társulati üzletév január elsejével kezdődik és december utolsójával végződik.

62. §. Az igazgatóság tartozik minden egyes év végén a mérleget a kereskedelmi törvény 199. §-ában előszabott határozmányok szerint elkészíteni és – azután, ha a felügyelőbizottság megvizsgálta – az évi jelentéssel együtt legalább 8 nappal a közgyűlés előtt közhirrre tenni. A közgyűlés által helybenhagyott mérleg egyik eredeti példánya azután az illetékes törvényszék elé terjesztendő. Ezenkívül a jelzálogkölcsonök, a kiadott záloglevelek és takarékbetétek állapota minden három hóban nyilvánosságra hozandó.

63. §. Az alapító költségek 5 évre osztandók föl.

64. §. Az összes költség, kamat-leírás és veszteség leütése után fennmaradó tiszta nyeresényből legelőbb 5% a megfizetett részvénytőkére osztalék gyanánt jut. A fölösleg pedig következőleg osztandó el: a) legalább 5% a társulat tartalékalapja részére; b) 10% részilleték az igazgatóság tagjai számára; c) 2% részilleték a vezérigazgatónak; d) 1 % részilleték a fiók főnökének; e) legalább 4% részilleték az intézet

többi tisztviselője számára; *f*) 1% részilleték a felügyelő bizottság részére; *g*) legalább 2% jótékony célokra. A maradék a részvényesek felül osztalékaul szolgál.

65. §. Az osztalékok évenként közvetlenül a közgyűlés után fizetnek ki. Esedékes osztalékok, ha 3 év eltelése után át nem vétetnek, a társulat tartalékalapja tulajdonává válnak.

66. §. A társulat tartalékalapja az alaptőke nagyságáig szaporítható. Ezen alap a társulat tulajdona, az alapszabályszerű üzletekre használatik és évenként a betétektől fizetett legkisebb kamattal gyümölcsöztetik.

67. §. Ha a tartalékalap az előbbi §-ban jelzett maximális összegre felszaporodott és miglen ezen mennyiségben megmarad, ugy minden gyarapodás mind pedig a kamatozás beszüntetik.

68. §. Ha valamely évben a társulat tisztajövedelméből az 5%-os osztalék a megfizetett részvénytőkére ki nem telnék, akkor a hiányzó összeg a tartalékalapból egészítendő ki. Szükség esetén ezen alapból a záloglevelek biztosíték alapja is szaporítható.

69. §. A közgyűlés helybenhagyásával külön tartalékalapok, ugy-szintén biztosítékalapok is alakíthatók a különböző üzletágak számára.

VI. Vitás kérdések.

70. §. A társulat és az egyes részvényesek között a társulati viszonyból keletkező vitás ügyeket választott bíróság dönti el, melynek összeállítás és eljárása tekintetében az állam törvényei szolgálnak zsinórmértékül.

VII. Bírósági illetékesség.

71. §. Az intézet, ellene akár részvényesei, akár pedig harmadik személyek által indított minden peres ügyben, valamint a bírósági eljárás tekintetében is a nagyszebeni kir. törvényszék, illetőleg a nagyszebeni kir. járásbíróság illetékessége alá tartozik, minél fogva említett irányban más törvényszék, illetőleg járásbíróság elé nem idézhető.

72. §. Mint felperes az intézet jogositva van részvényesei vagy harmadik személyek ellen megindított perek és a bírósági eljárás esetében – a polgári perrendtartás 1868. évi LIV. t.-c. 25–27. 53. és 54. §§-ai, valamint az 1893. évi XVIII. t.-c. 2. §. határain belül – tetszés szerint valamely bíróságot és a rövid sommás szóbeli eljárást választani és ügyét ezen szabadon választott bíróság előtt a kikötött rövid sommás szóbeli pör útján megindítani és keresztülvinni.

73. §. A törvény értelmében az intézet által hitelesített és vezetett főkönyvek, ugyszintén a kivonatok ezekből, ugy az intézet mellett, mint az intézet ellen a polgári perrendtartásban, valamint a kereskedelmi törvény I. része 4 címében meghatározott bizonyító erővel bírnak.

74. §. Kölcsönöknél, a kötelezvény kiállításánál, telekkönyvezésnél, visszafizetésnél az adós tartozik minden bélyeget, továbbá minden kincstári és községi illetéket fizetni. Ez által azonban az intézetet a törvény értelmében a kincstárral szemben terhelő fizetési és kezességi kötelezettségek érintetlenül és teljesen változatlanul maradnak.

75. §. Mennyiben az «Albina» valamely adósa vagyona ellen csőd nyitattnék, akkor a csődtömeg köteles, az «Albina» hitelintézet kellőleg biztosított tőkekövetelés kamatját a csőd tartama alatt is szabályosan és az adósságos levélben kitűzött határnapokon megfizetni. Maga a tőkekövetelés visszafizetése a csődtörvény által van szabályozva.

VIII. A társulat feloszlása.

76. §. Ha a tartalékalap egészen és a társulati tőke fele elveszne, az igazgatóság köteles, haladék nélkül közgyűlést összehívni, mely a 27. § értelmében megalakulván, a társulat feloszlását határozhatja el. A tár-

sulat ezenkívül még a kereskedelmi törvény 201. §-ban előrelátott esetekben is feloszlik.

77. §. Ha a társulat feloszlik, akkor a közgyűlés – ha a csőd vagy összeolvadás esete nem forog fenn – a liquidáció módjáról határozván, a végelszámolókat nevezi ki. Ha a közgyűlés ez iránt nem intézkedhetik, az igazgatósági tagok működnek mint végelszámolók. A társulat feloszlásánál az igazgatóság okvetlenül tartozik a kereskedelmi törvény 202. §-ban foglalt szabályoknak eleget tenni.

78. §. A végelszámolók a közgyűlés határozata alapján a feloszlott társulat jogait és kötelezettségeit más társulatra ruházhatják át.

79. §. A közgyűlés valamint a felügyelő bizottság jogosítványai a végelszámolás alatt is fennállanak. A végelszámolók kiküldését a közgyűlés bármikor vonhatja vissza.

IX. Jelzálogkölcönök.

80. §. Jelzálogkölcönt az intézet ad ingatlan birtokra vagy azoknak egyszerre, vagy részletekben, vagy évi törlesztésre visszafizetése mellett rövidebb vagy hosszabb határidőre.

81. §. Az intézet a jelzálogkölcönt 100-zal elosztható összegben megegyezés szerint készpénzben vagy záloglevelekben adja. A készpénz papírjegyekből vagy ércpénzből állhat. Ugyanily módon a visszafizetés is kiköthető.

82. §. A jelzálog értéke birói vagy bíróságon kívüli becslés, több évi jövedelem-kimutatás, adásvevési, haszonbéri vagy bérleti szerződés, ugyszintén a kölcsönkérő beleegyezésével a társulat részéről e célra kiküldött közegek által foganatosított becslés útján tudható ki. Földbirtoknál az egyenes adó százszoros összege pótlék nélkül vagy a jelzálog tiszta jövedelme huszszoros összege (szőlőterületnél és más művelésnél annak tizenötszörös összege) házbéradó alá tartozó épületeknél azon összeg, mely előáll, ha az utolsó hat év kimutatott átlagos jövedelméből egy harmad levonván, a maradék 5%-al tőkésítetik, házosztályadó alá tartozó épületeknél ezen adó hetvenszeres összege állapítható meg. A szőlőterület a földérték szerint becsültetik. A becslés költségeit, valamint a kölcsön megkötése, használása és fölhajtásából származó minden más költséget is a kölcsönvevő tartozik hordozni.

83. §. Ha erdőségek adatnak jelzálogul, akkor azok az intézettel előre kikötendő gazdasági terv szerint kell, hogy műveltessenek, mely tervtől, az adóssági viszony tartama alatt az intézet igazgatósága beleegyezése nélkül, eltérni nem szabad. E végre a főfelügyelés az elzálogosított erdőségekre az intézetre ruházandó, az intézet pedig jogosítva van, a gazdálkodásról szóló kimutatásokat bármikor megvizsgálni.

84. §. Osztatlan fekvőségeknél szükséges, hogy jelzálogul e fekvőségek összessége valamennyi birtokostárs beleegyezésével köttessék le.

85. §. Jelzálog kölcsönadásból ki vannak zárva: iparüzleti telepek (gyárak), a törvény értelmében végrehajtás alól kivett ingatlan jószágok, továbbá színházak, bányák és kőbányák.

86. §. Épületek a kölcsön egész időtartamára tűzkár ellen oly társulatnál biztosítandók, melyet az intézet határoz meg.

87. §. Szabály szerint jelzálog-kölcsön első helyen történő bekebelezésre adatik. Kivételeknek is lehet helye, de a kölcsönt a jelzálogra már bejegyzett terhek hozzászámításával semmi esetre annak értéke felét, szőlőknél és erdőknél pedig a föld értékének egy harmadát nem haladhatja meg.

88. §. A kölcsön-okmány (adósságlevél) aláírása községi előljáróság, bíróság avagy közjegyző által kell hogy hitelesítve legyen.

89. §. Az intézet jogában van, a jelzálogot terhelő adók, járadékok és tőkekamat, továbbá a biztosítási díjak és egyéb terhek fizetését

bármikor is az adós meghallgatása nélkül és ennek rovására magára vállalni és biztosító társulattal a biztosított összegeknek az intézet javára esetleg történendő fizetése iránt a biztosított számára megegyezni.

90. §. Ha a lekötött fekvőségen valamely elemi esemény (Változást okozna, melyre nézve az intézet a biztosítást elvállalta és a biztosított összeg saját javára kifizetését kikötötte (89. §.), akkor a jelzálog tulajdonosa köteles, a megrongált fekvőségeket az intézet igazgatósága által meghatározott, az igazgatóság által azonban esetleg meg is hosszabbítható határidő alatt azonban abban az állapotban helyreállítani, melyben a kölcsönadáskor volt, ellenesetben az intézet jogában levén, a biztosítási összeget, amennyiben az intézet követeléseit meg nem haladja, visszatartani és abból magát kárpótolni. A jószág helyreállítása esetében az adósnak a biztosítási összeg, az intézet javára időközben lejárt fizetések levonása után, még pedig vagy egyszerre a befejezés után vagy az előrehaladó helyreállítás arányában az újból helyreállított részek által nyújtott biztonságnak megfelelő részletfizetéseket kiszolgáltatni.

91. §. A jelzálog-kölcsön után járó kamatok, ugyszintén az évi törlesztések fizetése vagy készpénzben, vagy az intézet záloglevelei lejárt szelvényeivel történhetik. Tőke-visszafizetés a lejárat előtti záloglevelekben adott kölcsönöknél az intézet zálogleveleivel is hasonbelesen (al pari) történhetik. A már megfizetett kamat megtérítésének nincsen helye.

92. §. Az intézet jogosítva van a kölcsön felmondása és rögtön visszafizetése iránt a következő esetekben intézkedni: *a)* ha kitűnik, hogy a kölcsön végett átnyújtott kérelemben foglalt adatok a valóságnak nem felelnek meg; *b)* ha a jelzálog értéke annyira csökkenne, hogy a tőkének még nem törlesztett része szerződés szerűleg biztosítottak nem tekinthető és az adós a biztosíték hiányát azonnal pótolni képes nem volna; *c)* ha az adós valamely összegnek a határnapon meg nem fizetése miatt a bíróságnál be lett perelve; *d)* ha más hitelező az illető jelzálogra a végrehajtást eszközölte ki; *e)* ha a jelzálog elosztatik vagy az intézet igazgatósága beleegyezése nélkül eladatik; *f)* ha az adós bármikor nem teljesíti kötelezettségeit az intézettel szemben.

93. §. Az intézet bevált már létező jelzálogos követeléseket és megállapítja megegyezés útján az adóssal a visszafizetés módozatát. Ily beváltásnál szükséges, hogy az intézet részére mindazon jogok biztosítottassanak, melyek őt alapszabályai és ügyrendtartása szerint megilletik.

94. §. A kölcsönvevők fiókegyletekké szövetkezhetnek, melyek mindenike mint összesség a hozzá tartozó egyes kölcsönvevőket képviseli. Ezen egyletek szervezése külön szabványait az intézet igazgatósága határozza meg.

95. §. Az alapszabályszerű föltételek és minden törvényes kellék teljesítése mellett az intézet községeknek, társulatoknak és testületeknek is ad kölcsönt.

X. Záloglevelek.

96. §. Az «Albina» takaré- és hitelintézet záloglevelei oly oklevelek, melyeket az intézet az általa alapszabályszerűleg adott jelzálogkölcsönök vagy beváltott jelzálogkövetelések alapján kiad és melyekben ő ezek tulajdonosainak valamely tőke kamatoztatását és megfizetését a záloglevélben magában megjelölt feltételek mellett biztosítja.

97. §. A záloglevelek kiadása az 1876. évi XXXVI. törvény cikk valamennyi határozata szoros megtartása mellett történik.

98. §. Az intézet által kibocsátott záloglevelek biztosítására esetleg a tartalékalapokból egy négyszázezer korona biztosítékalap alkottatik, mely a záloglevelek tulajdonosai összességének biztosítékául szolgál. Ezen alapra, illetőleg alkatrészeire végrehajtás nem intézhető (1876. évi XXXVI. t.-c.

5. §-a). Ha a törvény értelmében a 400.000 korona alap szaporítandó lesz, a közgyűlés fogja meghatározhatni ezen szaporítás módját.

99. §. Ezen alap elhelyezésére és jövedelmezővé tételére szolgálhatnak: *a)* a tőzsdén hivatalosan jegyzett, meghatározott kamatozása értékpapírok (záloglevelek, állampapírok, elsőbbségi kötvények) vásárlása; *b)* az *a)* pont alatt meghatározott értékpapírokra tőzsdei árfolyamuk háromnegyed része erejéig adott kölcsönzés, mely három hónál hosszabb időre nem terjedhet, de lejárat után megújítható; *c)* lejárt vagy legfőbb félév alatt lejárt értékpapírok és szelvények leszámítása; *d)* legfeljebb három havi lejáratu és legalább három aláírással ellátott váltók leszámítása; *e)* az intézet jelzálogos követelésével terhelt ingatlanok megvásárlása azon összegig, mely saját követelésének teljes fedezésére szükséges.

100. §. A záloglevelek külön biztosítására rendelt alapnak azon része, mely ingó vagyonban van elhelyezve, az intézet egyéb vagyonától el van különítve és külön is kezelve.

101. §. Ha a záloglevelek biztosítására rendelt alap részben vagy egészben ingatlanok vásárlására fordítatik, akkor a telekjegyzőkönyvben az intézet tulajdonjogának bekebelezésével egyidejűleg följegyzendő az is, hogy ezen ingatlan birtok a záloglevelek biztosítására rendelt alapnak kiegészítő alkatrészét képezi.

102. §. Mindenik záloglevél a tőkeösszeget, a kamatlábat és a tőkevisszafizetés határidejét, továbbá az intézet kezességét a tőkékért és kamatért, a hátlaton pedig az alapszabályoknak a záloglevelekre vonatkozó határozatokat kell hogy tartalmazza. Mindenik záloglevél ellátandó az intézet címbélyegével, az elnök vagy helyettese aláírásával, ugyszintén a cégjegyzéshez megkivántató többi aláírásokkal (47. §.) valamint a felügyelő bizottság két tagja bizonyításával, hogy a záloglevél az intézet zálogjogilag bejegyzett és szabályszerűleg biztosított követelése alapján lett kiadva.

103. §. Az intézet záloglevelei pontos kamatozása és beváltása a biztosítékalap által (98. §) és az intézet jelzálogosított összes követelése által van biztosítva.

104. §. A záloglevelek akármely európai pénzürtékben, különböző kamatlábra és különböző összegekre, azonban nem 40 o. é. forinton alól és bankjegyre vagy csengő pénzre adhatók ki.

105. §. A záloglevelek az átadóra szólnak és kamatszelvénnyel meg kamatokkal vannak ellátva.

106. §. Az intézet biztosítékalapja (98. §) csak huszszoros összegeig és csak az alapszabályok értelmében adott és jelzálogilag tőkéletesen fedezett követeléseinek összegeig bocsáthat ki zálogleveleket.

107. §. Az intézet tulajdonosul a záloglevél és ennek szelvényei átadóját ismeri el.

108. §. Az intézet záloglevelei beváltása sorshuzás útján történik. Minden évben annyi záloglevél kerül kisorsolás alá, amennyi szükséges, hogy az intézetnek forgalomban levő záloglevelei összege az intézet jelzálogosított követeléseit meg ne haladja.

109. §. A visszafizetésre rendelt záloglevelek kisorsolása nyilvánosan történik az igazgatóság két tagja és egy királyi közjegyző jelenlétében, mely utóbbi a megtörtént tényt hitelesíti. A kihuzott számok az intézetnél kifüggesztetnek és a hivatalos lapban, ugyszintén a társulat más lapjaiban (4. §) kihirdetnek.

110. §. A záloglevelek kisorsolásával díjak is köthetők össze, melyek összegét és felosztását az igazgatóság határozza meg.

111. §. A kihuzott záloglevelek a kisorsolás napjától számítandó hat hó mulva teljes névértékben váltatnak be. Ezen határnap eltelésével a záloglevelek kamatoztatása megszűnik. A visszafizetésnél a záloglevéllel együtt a le nem járt kamatszelvények és a kamatok visszaszolgáltatandók, máskülönb a kamatszelvények összege a fizetésnél levonatik.

112. §. A kisorsolás következtében beváltott vagy kölcsönvissza-fizetés gyanánt a lejárató idő előtt (91. §) visszaérkezett záloglevelek keresztlülettetnek és két igazgatósági tag, a vezérigazgató és a felügyelő bizottság két tagja jelenlétében megsemmisítettnek. A megsemmisítés tényéről jegyzőkönyv vétetik föl. Kölcsönvisszafizetések a lejárató idő előtt a 91. § második kikezdése értelmében csak oly osztályzatu záloglevelekkel eszközölhető, amely záloglevelekkel a kölcsön meg lett fizetve.

113. §. Kamatok, melyek három év alatt, továbbá záloglevéltőkék, melyek harminc év alatt a lejárató idő után föl nem vétetnek, elévülnek és eszerint többé nem követelhetők vissza.

114. §. Az intézet zálogleveleivel való üzletfolytatás és azok árfolyamának a nyilvános tőzsdéken jegyzése meg van engedve.

XI. Hitelegyletek. (Előlegezési egyletek.)

115. §. A saját tagjaik (részesei) egyetemleges jóállása alapján alkotott hitelegyletek (előlegezési egyletek) célja az, hogy ezen egyletek a társulatnál hitelt élvezhessenek.

116. §. Ilyen egylet részesei legcsekélyebb száma 20.

117. §. A hitelegylet tagja lehet mindenik önálló személy, melynek fizetőképessége, keresetképessége és vagyoni viszonyai kétségbe nem vonhatók.

118. §. A hitelegyletek és ezek tagjai nem bírnak részzel a társulat vagyonában.

119. §. Aki valamely hitelegylet részeseül el lett fogadva, az egy biztosítékalap alkotására a számára megnyitott hitelösszeg meghatározott százalékát készpénzben tartozik letenni. Mindenik egylet számára az igazgatóság határozza meg ezen százalékot, mely 5%-nál kevesebb és 20%-nál magasabb nem lehet. A társulat 4%-al kamatoztatja a biztosítéki alapra letett összegeket. A kamat öt-öt évenként vehető fel.

120. §. A biztosítékalap az illető hitelegylet részesei tulajdona, hozzájárulásuk arányában, összeségében azonban bármily károk és veszteségek fedezésére szolgál, melyeket a társulat üzleteinél az egylettel és ennek tagjaival szenved. Az intézet ezen biztosítékalapot az alapszabályszerű üzletekre használja föl. Ha a biztosítékalapot valamely kár, veszteség, vagy nem fedezett követelés fedezésére kellene igénybe venni, akkor az illető egylet részesei kötelesek, azt aránylagos pótfizetésekkel eredeti magasságáig kiegészíteni.

121. §. A hitelegylet tagjai az intézettel szemben kölcsönösen és egyetemlegesen (mindenik valamennyiért és valamennyien minden egyesért) kezeskednek összes vagyonukkal, még pedig minden egyes részes a neki adott hitel erejéig az intézet részéről az egyletnek, illetőleg az egylet egyes tagjainak adott minden kölcsönért. Ezen és egyéb kötelezettségekre nézve mindenik részes nyilatkozatot kell, hogy aláírjon.

122. §. Az egyes részeseknek engedélyezett kölcsönök egy vagy több kezes vagy forgatmányos által biztosítandók. A kölcsön jelzálog által is biztosítható.

123. §. Az igazgatóság a részest bármikor is kizárhatja, ugyszintén a részes is kiléphet tetszése szerint, hanem e szándékát három hóval előre be kell, hogy jelentse. Ezen bejelentés napjától kezdve nem veheti igénybe az egylet hitelét.

124. §. A részes, mint olyan elveszti jogát: a) ha vagyona fölött csőd nyitattik; b) ha az intézet kénytelen volt, bírósági végrehajtást fogatnosítani ellene; c) ha valamely kezesnek vagy forgatmányosnak kárt okozott.

125. §. A 128. és 129. §§ értelmében az egyletből kilépő részes kilépésétől számítandó hat hó tartamára az intézettel szemben vállalt minden kötelezettségére nézve szavatos. Betéte visszafizetése ezen hat hó eltélese után történik. A végszámlánál a kilépőre nézve elveszetteknek tekintet-

rek és le is vonatnak az intézetnek kétes és vagyonbukott hitelegyleti tagoknál künn levő követeléseit.

126. §. Minden egyes hitelegyletet a választmány képvisel, mely áll az igazgatóság által kinevezett előljáróból és a részesek gyűlése által választott négy tagból. A választmány indítványozza az igazgatóságnál a részesek fölvételét a hitelegyletbe és a részökre engedélyezendő hitel megállapítását. A választmány és ennek elnöke többi teendőit az igazgatóság a hitelegyletek számára szóló szabványban határozza meg.

127. §. A választmány tagjai felelősek mindazon hátrányokról, melyek az intézetet a társulati alapszabályok, az igazgatóság szabványai, utasításai és határozatai meg nem tartása és bebizonyítható megsértése, ugyszintén durva hanyagság és jogellenes cselekmények következtében érik.

128. §. Az egylet, a részesek és a választmány többi ügyeit az igazgatóság külön szabvány útján állapítja meg.

129. §. A hitelegylet szervezésével és üzletvezetésével járó költségeket maga az egylet hordozza.

XII. Kamatozó pénzbetétek.

130. §. A legcsekélyebb betét 1 korona.

131. §. Az intézetnél elhelyezett betétekért kamat fizetnek, melynek mennyiségét az igazgatóság határozza meg. Minden év január 1-én és július 1-én a föl nem vett kamat a tőkéhez számítatik és továbbra kamatoztatik.

132. §. A kamatláb megváltoztatása harminc nappal annak életbe lépte előtt kihirdetendő.

133. §. Minden betevő könyvet kap, melyben a betett összeg mennyisége, a kamat és a tőke fejében tett visszafizetések följegyzetnek. Minden betét és fizetés az intézet részéről két aláírással bizonyítatik.

134. §. A betétek kamatoztatása a betétel után közvetlenül következő napon kezdődik és a visszafizetést megelőző napon szűnik meg, oly megszorítással azonban, hogy csak oly összegek kamatoznak, melyek legalább 15 napig voltak az intézetnél.

135. §. Betétek visszafizetése, ugyszintén a kamatok fizetése csakis a betétek bizonyító könyv előmutatása mellett történik. Az ilyen könyvecske előmutatója annak birtokánál fogva jogosítva van a pénz fölvételére, kivéve, ha az illető takarékpénztári könyvecske ellen netalán megsemmisítési eljárás lett megindítva, vagy bírósági letiltás a fizetést akadályozza, vagy pedig az intézet könyveibe a betét tulajdonosa gyanánt ugyanott saját neve aláírásával kikötötte, hogy a betétet csak ő személyesen, vagy engedményese, vagy írásban meghatalmazottja veheti föl. Ezen kikötés a takarékpénztári könyvecskén kiteendő és az intézet könyvében följegyzendő.

136. §. A 130. §-ban említett kikötést tartalmazó betéti könyvecske előmutatója saját kiletét kell, hogy bebizonyítsa. Az ily kikötéssel történt betétek engedményezése, ugyszintén a meghatalmazás azok fölvételére az illető betéti könyvben az eredeti betevő és jogutóda vagy meghatalmazottja sajátkezű aláírásával és még két aláírott tanu által kell, hogy történjék.

137. §. Az elveszett takarékpénztári könyvecske megsemmisítésére nézve az általános törvényes határozatok érvényesek.

138. §. Az intézet igazgatósága jogosítva van följánlott betéteket el nem fogadni és minden betétet a betevő akarata ellen is megelőző három havi felmondás után a betevőnek személyesen visszafizetni. Ha ennek tartózkodási helye ismeretlen volna, akkor a felmondás a társulat lapjaiban (4. §.) háromszoros beiktatással történik, ha pedig a tőke a kitűzött időben föl nem vétetik, akkor annak további kamatozása beszünttetik.

139. §. 200 koronáig rugó takarékpénztári betétek az intézet pénztáránál bármikor felvehetők. Nagyobb összegeknél, ha a pénztár állása az igazgatóság belátása szerint rögtön fizetést nem enged meg, megelőző fölmondás szükséges, mely 1000 koronáig 15 napra, ezen összeg felül pedig 30 napra állapittatik meg. Ha a pénztár állása megengedi nagyobb betétek is azonnal fizettetnek. Ugyanazon egy betevő azonban három egymás után következő hóban összesen 12,000 koronánál többet nem követelhet vissza a takarékpénztártól.

140. §. Külön visszafizetési föltételek is egyeztethetők meg, de ezek úgy a betéti könyvecskében, mint pedig az intézet könyveiben jegyeztetnek föl. Ez esetben a betétek visszafizetése ezen külön föltételek szerint történik.

141. §. Felmondott és a lejárat napon föl nem vett tőkéért kamat többé nem számittatik föl.

142. §. A kézhez vett visszafizetések a betéti könyvecske visszajuttatásával bizonyíttatnak.

143. §. A pénzbetétek és azok kamata tekintetében az általános törvényben meghatározott elévülési határidő érvényes.

XIII. Pénztárjegyek.

144. §. Az intézet pénzösszeget vesz át az átadóra vagy meghatározott nevekre szóló kamatozó pénztárjegyek kiadása mellett. A pénztárjegyek legalább 100 koronáról szólnak és rövid lejáratu követelések és pénztári készpénz-készlet által kell, hogy fedezve legyenek.

145. §. A forgalomban levő pénztárjegyek összege a befizetett részvénytőke és a tartalékalap háromszoros összegét nem haladhatja meg.

146. §. A forgalomba levő pénztárjegyek mennyisége minden hó végével külön hirdettetik ki a hivatalos lapban és egy helyi lapban.

2. A hazai román pénzintézetek delegációja és konferenciái.

Cosma Pártén, a nagyszebeni «Albina» román pénzintézet vezérigazgatója, a hazai román pénzintézetek vezérigazgatóit,

I. 1898. június 25-ére konferenciára hívta össze Nagyszebenbe, amely konferencia 52 hazai román pénzintézet nevében határozatilag kimondotta, hogy:

1. Szükségesnek tartja, hogy a hazai román pénzintézetek vezérigazgatói időnként konferenciákat tartsanak, amelyeken vitassák meg a hazai román pénzintézetek pénzügyi és gazdasági helyzetét és hogy egyöntetű módozatokat állapítsanak meg a hazai román pénzintézetek megizmosodására, felvirágzására és szakszerű lelkiismeretes vezetésére. 2. A konferencia a saját kebeléből, egy öt tagból álló delegációt küld ki, amely hivatva lesz figyelemmel kíséni a hazai közgazdasági és pénzügyi viszonyokat és különösen a hazai román pénzintézetekéit, azután a felmerült szükséghez képest, a jövőben összehívni a román pénzintézetek vezérigazgatóinak a konferenciáját és megállapítani ama konferenciák tárgysorozatát. 3. Felhívja a hazai román pénzintézeteket, hogy évi tiszta nyereségük $\frac{1}{4}$ %-át bocsássák a most szervezett delegáció rendelkezésére, hogy abból egy alap létesíttessék, a melyből egy a hazai román pénzintézetek hivatalos organumát képező közgazdasági és pénzügyi szaklap tartassék fenn, továbbá jutalmaztassanak meg a hazai román nép érdekeit szolgáló köz-

gazdasági és pénzügyi munkák és értekezések, azonkívül adassék ki minden évben a hazai román pénzügyi intézetek évkönyve. 4. A hazai román pénzügyi intézetek belső ügykezelésének az egyöntetűvé tétele és ellenőrzése céljából, a most szervezett delegáció időközönként a román pénzügyi intézetekhez egy-egy szakértőt fog kiküldeni, akinek az ezen úttal felmerült költségeit az illető román pénzügyi intézetek tartoznak viselni. 5. Felhívja a hazai román pénzügyi intézeteket, hogy a hazai román nép közgazdasági és pénzügyi érdekében, a minimumra szállítsák le a kölcsönök után fizetendő kamatlábat. 6. Arra hívja fel a hazai román pénzügyi intézeteket, hogy azok első sorban elégítsék ki a környékbeli községek hitel igényeit. 7. A hazai román pénzügyi intézetek a területükön lévő klientúrájukról kölcsönösen értesítsék egymást. 8. Ezen határozatok, mihez tartás végett, az összes hazai pénzügyi intézeteknek megküldetnek. 9. A tisztviselők nyugdíjának az érdekében szükségesnek tartja egy biztosító intézet felállítását, amely kérdés tanulmányozásával a most szervezett delegáció bizatik meg. Azután a konferencia a most szervezett delegáció tagjait választotta meg. A delegáció elnökéül Cosma Pártén, a nagyszebeni «Albina» pénzügyi intézet vezérigazgatója választatott meg.

Ezzel megalakult a hazai román pénzügyi intézetek delegációja, amely egyelőre a hazai román pénzügyi intézetek szövetkezetét volt hivatva pótolni.

Dr. Diaconovich Kornél, a delegáció jegyzője, a konferencia 3-ik pontjában foglalt határozatnak megfelelőleg, 1898-ban indította meg Nagyszebenben, a hazai román pénzügyi intézetek hivatalos organumát, a minden vasárnap megjelenő «Revista Economică» gazdasági és pénzügyi lapot, amely 1908. január 1-étől kezdve politikai lap lett. A hazai román pénzügyi intézetek ebben a lapban teszik közzé évi mérlegeiket.

A konferencia 3-ik pontjában foglalt határozatnak megfelelőleg, 1900-tól kezdve minden évben megjelenik a hazai román pénzügyi intézetek évkönyve, amely közli a hazai román pénzügyi intézetekre vonatkozó adatokat és zárszámadásokat.

II. A hazai román pénzügyi intézetek második konferenciájukat, 1901. szeptember hó 20-ikán tartották Nagyszebenben, amelyen a következő határozatok hozattak:

1. A hazai román pénzügyi intézetek vezérigazgatói ezentúl minden évben tartanak konferenciát, még pedig ott és azon a napon, ahol és amikor «A román irodalmi és közművelődési egyesület» fogja megtartani évi közgyűlését, amelyen ugyis nagy számban vesznek részt a hazai román pénzügyi intézetek vezérigazgatói. 2. A hazai román pénzügyi intézetek a kölcsönügyek és az adósok ellenőrzése céljából időről-időre közölni fogják a delegációval azon adósaik neveit, akiknek 1.000 K-án felüli személyi hitelt nyújtottak. A delegáció pedig közölni fogja ezen adósok neveit az összes hazai román pénzügyi intézetekkel. 3. A tisztviselők nyugdíjának az

érdekében tervbe vett biztosító intézet egyelőre levétetik a napi-rendről. 4. Felhivatnak a hazai román pénzüzetek, hogy a helyi és provinciális kulturális célokra fordított összegeken kívül, tiszta jövedelmük egy bizonyos hányadát fordítsák a létesítendő «román bankok kulturális alapja»-ra, amelyből az ország román lakosainak általános kulturális jellegű intézményei fognak támogatni. 5. A hazai román pénzüzetek első sorban is a kereskedelmi, ipari és gazdasági ügyekből származó váltókat fogják leszámítani. 6. A kisebb román pénzüzetek, ruházzák át jelzálog kölcsöneiket a nagyszebeni «Albina» pénzüzetre, amely amortizációs kölcsönöket nyújt. 7. A hazai román pénzüzetek üzérkedés céljából nem fognak ingatlanokat szerezni. A hazai román pénzüzetek ingatlanokat csak akkor fognak venni, ha azok vételét érdekeik feltétlenül megkívánják. 8. A hazai román pénzüzetek arra fognak törekedni, hogy a betétek csak hosszabb idő után legyenek felmondhatók. 9. A hazai román pénzüzetek csak rendkívüli esetekben fogják igénybe venni a vizsgálatszámítást. 10. A hazai román pénzüzetek tisztviselőinek gyakorlati kiképzetése céljából, a delegáció egy gyakorlati tanfolyamot fog nyitni. Különben a hazai román pénzüzetek tisztviselőikül csak olyan egyéneket alkalmazzanak, akik felső kereskedelmi iskolát végeztek. 11. A hazai román pénzüzetek addig, amíg a kellő nyugdíjalappal nem fognak rendelkezni, tisztviselőiknek és azok családjainak a jövőjéről, a tisztviselők életbiztosítása, vagy más ehhez hasonló eszközök által, tartoznak gondoskodni. 12. A szövetkezett hazai román pénzüzetek, existenciájuk és jövőjük biztosítása érdekében, szolidaritásba lépnek. 13. A hazai román pénzüzetek 1902. január 1-től kezdve, tiszta jövedelmük $\frac{1}{2}\%$ -át a delegáció céljaira fogják fordítani.

III. A hazai román pénzüzetek harmadik konferenciájukat 1903. október 19-én tartották meg Nagyszebenben, amelyen a következő határozatok hozattak:

1. A II-ik konferencia határozatának megfelelőleg, felhivatik az egyedüli záloglevelekkel bíró és amortizációs kölcsönöket nyújtó nagyszebeni «Albina» román pénzüzetet, hogy a hazai román pénzüzetektől mihamarabb vegye át az azok által nyújtott jelzálogkölcsönöket, hogy ezáltal azoknak a tőkési felszabadítsanak az ingatlanokra adott hosszú lejáratu kölcsönök alól. 2. Tudomásul vette, hogy a delegáció a hazai román pénzüzetek ügymenetének az egyöntetűvé tétele és ellenőrzése céljából a hazai román pénzüzetek időközönkénti megvizsgálására 6 szakértőt küldött ki és hogy ezen szakértők működési körét illetőleg, egy szabályzatot állapított meg, amelyet a delegáció mihez tartás végett meg fog küldeni minden hazai román pénzüzetnek. 3. Felhivja az összes hazai román pénzüzeteket, amelyeknek nincsenek még nyugdíjalapjai, hogy tisztviselőik életét valamely életbiztosító intézetnél biztosítsák továbbá, hogy az illető pénzüzetek, a tiszt-

viselőinek nyújtott évi fizetések 5 %-ával, maguk a tisztviselők pedig évi fizetésük 5 %-ával járuljanak az illető pénzüzetek kebelében létesítendő nyugdíjalaphoz, amelyből a tisztviselők életbiztosítási díjai is fizettetni fognak. 4. Megbizatik a delegáció, hogy lépjen érintkezésbe valamelyik megbízható életbiztosító-társulattal a hazai román pénzüzetek tisztviselőinek az életbiztosítása céljából. 5. Arra hívja fel a hazai román pénzüzeteket, hogy azok ne lépjenek be a tervbe vett «vidéki pénzüzetek országos szövetségébe,» mert az semmiben sem fogja előmozdítani a hazai román pénzüzetek érdekeit. A román pénzüzetek érdekében azonban kívánatos, hogy ezek közül lépjen be a tervbe vett szervezetbe egy pár izmosabb, amelyek abban az összes hazai román pénzüzeteket képviseljék. 6. A hazai román pénzüzetek tisztviselőinek gyakorlati kiképzetése céljából a II-ik konferencián tervbe vett «gyakorlati tanfolyam» felállítása, tekintettel a megváltozott körülményekre, levétetik a napirendről. 7. A II-ik konferencián hozott azon határozat, hogy a román pénzüzetek egy «általános kulturális alap»-ot létesítsenek, oda módosítatik, hogy ez az alap a «román irodalmi és közművelődési egyesület» rendelkezésére bocsáttatik. 8. Tekintettel arra a körülményre, hogy személyes és egyéb mellék érdekekből olyan helyeken, ahol már létezik román pénzüzet, új román pénzüzetek felállítása vétett tervbe; a konferencia kimondja, hogy csakis azokat az új román pénzüzeteket fogja támogatni, amelyek olyan helyen létesíttetnek, ahol eddig még nem voltak román pénzüzetek és amelyeknek felállítására feltétlenül szükség van. 9. Tekintettel arra a körülményre, hogy az ország legtöbb pénzüzete leszállította a kamatlábot, a konferencia szükségesnek tartja, hogy a hazai román pénzüzetek is szállítsák alá a kölcsönök utáni kamatlábot. 10. A delegáció megbizatik, hogy a konferencia és a delegáció működési- és hatáskörét illetőleg dolgozzon ki egy tervezetet és azt terjessze a legközelebbi konferencia elé. 11. A konferencia oda módosította az 1901-iki konferencia azon határozatát, hogy a hazai román pénzüzetek vezérigazgatói minden évben tartsanak konferenciát, hogy a konferenciák csak akkor hívassanak össze, ha azokra szükség lesz. A konferencia azonban minden három évben legalább is egyszer összehivandó, még pedig oda és akkor, ahol és amikor «A román irodalmi és közművelődési egyesület» tartja évi közgyűlését. 12. A hazai román pénzüzetek organumának, a Nagyszebenben megjelenő «Revista Economică»-nak évi előfizetési ára 12 K-ra szállítatik alá.

IV. A hazai román pénzüzetek negyedik konferenciájukat 1905. augusztus hó 23-án tartották meg Nagyszebenben. A konferencián a következő határozatok hozattak:

1. Tekintettel arra, hogy a román pénzüzetek a saját hibájukon kívül is, könnyen abba a kritikus helyzetbe kerülhetnek, hogy rövid időn belül vissza kell fizetniök a tizenöt millió

korona aktívájukkal szemben álló, 50 millió koronát kitevő betéti és visszleszámitolási összegeket, ami pedig a román pénzüzeteknek az anyagi megrázkódtatását vonná maga után, a konferencia tekintettel a hazai román pénzüzetek érdekeire, határozatilag kimondja, hogy: *a)* a hazai román pénzüzetek menél nagyobb összegekre rugó és könnyen értékesíthető tartalék-alapot létesítsenek és hogy *b)* a jövőben lehetőleg csak olyan kölcsönöket folyósítsanak, amelyekről már eleve tudják, hogy szükség esetére a lejáratkor vissza fognak fizettetni; olyan kölcsönöket pedig, amelyekről tudva van, hogy csak hosszabb időn belül fognak visszafizettetni, csak mint jelzálog kölcsönöket folyósítsák, de akkor is csak úgy, hogy az illető pénzüzetek cedálják azokat a nagyszabeni «Albina» román pénzüzetnek, amelynek a pénzpiacon már is keresett záloglevelei vannak. A konferencia elvárja a hazai román pénzüzetektől, hogy már azért is vessék magukat alá ezen határozatnak, mert az 1903-ban megtartott konferencia hasonló határozatának dacára, a legtöbb román pénzüzet (2–3 kivételével), jelzálog kölcsönöket nem az «Albina»-nak (amelynek záloglevelei azon okból kifolyólag, mert még nem adómentesek, drágábbak félszázalékkal, mint a többi pénzüzetekéi), hanem idegen pénzüzeteknek cedálta, aminek pedig a hazai román pénzüzetekre hátrányos és veszedelmes következményei lehetnek. 2. A konferencia teljes érvényt akar szerezni ama régebbi határozatainak, amelyek értelmében a hazai román pénzüzetek ügymenetének időközönkénti ellenőrzésére és megvizsgálására, hat szakértő számvizsgálót küldött volt ki. Ezt az intézkedést különösen az teszi szükségessé, hogy a román pénzüzetek legtöbbje még kezdetleges állapotban van és mint ilyenek, nem tarthatnak kereskedelmi akadémiái készséggel és kiterjedtebb gyakorlattal bíró hivatalnokokat, igazgatóságaikban és felügyelő bizottságaikban pedig sokszor megesik, hogy egy szakértő sincs, aminek következtében könnyen megtörténhetik, hogy az illető pénzüzetek vezetői jóhiszeműleg olyan mérleget irnak alá, amelyek nemcsak alaki, de exaktság tekintetében is sok kívánnivalót hagynak fenn. Hogy az ezekből származható veszedelmek elháríttassanak, a konferencia az összes román pénzüzetek ügymenetének, a kiküldött szakértő számvizsgálók által történendő ellenőrzését és megvizsgálását kötelezőleg elrendeli. 3. A konferencia tekintettel arra, hogy a hazai román pénzüzetek közül eddig csak igen kevésnek van nyugdíjalapja, a konferencia határozatilag kimondja, hogy: a hazai román pénzüzetek addig, amíg nem fognak megfelelő nyugdíjalappal rendelkezni, tisztviselőiket kötelesek valamelyik nyugdíj vagy életbiztosító társulatnál biztosítani. 4. Tekintettel a kiküldött szakértők ama jelentésére, hogy a kisebb román pénzüzetek tisztviselőinek a kvalifikációja és a bankügyekbeni jártassága nem mindenkiben megfelelő: a konferencia, a bank könyvvitel és ügymenet elsajáti-

tása céljából, egy gyakorlati tanfolyamot állít fel. 5. Az 1903-ban megtartott konferencia határozatilag kimondta volt, hogy a román pénzüzeteknek, mint román intézményeknek, erkölcsi kötelességük egy «közös kulturális alap»-ot létesíteni, amelynek gyarapításához minden egyes hazai román pénzüzetnek, minden évben tiszta jövedelmének bizonyos hányadával kell hozzájárulnia. Ezen alap «A román irodalmi és közművelődési egyesület» rendelkezésére bocsáttatott. Az egyesület az ezen alapra évenként befolyt összegeket, a legégetőbb román kulturális szükségletek fedezésére fordíthatja. Tekintettel arra, hogy ezen határozatnak ebben az évben egyetlen egy román pénzüzet sem tett eleget, a konferencia: a «közös kulturális alap» létesítésére vonatkozó határozatát megújítja. A konferencia amidőn elismeri, hogy az egyes román pénzüzetek anyagilag hathatósan támogatják a helyi és a provinciális román kulturális érdekeket, a román pénzüzetek nemzeti kötelességének nyilvánítja, hogy azok – tekintettel arra a fontos körülményre, hogy az ország különböző részeiben lakó románok alkotó elemeit képezik az etnikailag egységes román nemzetnek, amelynek a helyi érdekeken kívül még nagyfontosságú közös érdekük is van, – a román nép fejlődésére vonatkozó közös érdekeket is támogassák. 6. Tekintettel arra a körülményre, hogy a román pénzüzetek túlságos nagy számban szaporodnak és ez a legtöbb esetben az általános érdekek rovására, szubjektív, személyes, családi és hitfelekezeti érdekekre vezethető vissza, a konferencia határozatilag kimondja, hogy: miután a román nép közgazdasági érdekében egészségtelennek és veszedelmesnek tartja, az új román pénzüzetek létesítése által megnyilvánuló decentralizáló áramlatot, a jövőben csakis olyan új román pénzüzetek felállítását fogja támogatni, amelyeknek létesítését, a hazai román nép érdeke követeli és éppen azért a jelenlegi fennálló román pénzüzetek, az ezen érdekekkel ellentétben álló új román pénzüzetek létesítését minden rendelkezésükre álló eszközökkel meg fogják akadályozni, azoktól nem fognak részvényeket venni és nem fognak azoknak sem hitelt, sem visszleszámitolást nyújtani. 7. Hogy a hazai román pénzüzeteknek versenyképessége minden téren növeltessék, a konferencia kimondja, hogy a hazai román pénzüzetek egyöntetűen szállítsák le a kamatlábat. 8. A delegáció, a hazai összes román pénzüzetek törvényes szövetkezetének a létesítése céljából, az 1906-ban megtartandó «Román irodalmi és közművelődési egyesület» közgyűlése alkalmából, konferenciára fogja összehívni a hazai összes román pénzüzeteket, amelyen meg fognak vitatni a szövetkezet alapszabályai.

V. A hazai román pénzüzetek ötödik konferenciájukat, a hazai román pénzüzetek szövetkezetének a létesítése ügyében, 1906. szeptember 26-ikán tartották meg Nagyszebenben.

A konferencia elfogadta a hazai román pénzüzetek «Soli-

daritatea» szövetkezetének, egy szűkebb bizottság által kidolgozott alapszabályait. Ezen szövetkezetnek egyik célja lesz: a románlakta községekben gazdasági, ipari és kereskedelmi szövetkezeteket létesíteni, amelyek szorosabb viszonyba fogják hozni a hazai román pénzüzeteket a falusi román néppel.

3. A magyarországi román pénzüzetek „Solidaritatea” szövetkezete.

A magyarországi román pénzüzetek «Solidaritatea» szövetkezete, 1907. évi július hó 16-ikan tartotta alakuló közgyűlését Nagyszebenben.

A közgyűlés, miután a román pénzüzeteknek 1906. évi szeptember hó 26-iki konferenciáján elfogadott alapszabályok alapján, a magyarországi román pénzüzeteknek a «Solidaritatea» szövetkezetét megalakultnak nyilvánította, az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjait választotta meg.

Az igazgatóság 9 tagból áll. Elnöke: Cosma Pártén, a nagyszebeni «Albina» vezérigazgatója.

A felügyelő bizottság 5 tagból áll.

A magyarországi román pénzüzetek ügymenetelének időnkénti megvizsgálására nyolc szakértő választott meg.

A szövetkezetbe eddig már 76 magyarországi román pénzüzet lépett be.

A szövetkezet organuma a «Revista Economică» politikai pénzügyi lap, amely Nagyszebenben jelenik meg.

A szövetkezet minden évben ki fogja adni a magyarországi román pénzüzetek «Évkönyv»-ét, amelyben a magyarországi román pénzüzetekre vonatkozó adatok és zárszámadások fognak közöltetni.

A «Solidaritatea»-nak a nagyszebeni kir. törvényszék által 5479/1907. szám alatt jóváhagyott alapszabályai a következők:

1. §. Magyarul: «Solidaritatea» pénzüzetek szövetsége, mint szövetkezet románul: «Solidaritatea» asociatiune de institute financiare ca insoțire» elnevezés alatt az 1875. évi XXXVII. t.-c. alapján határozatlan időre a hazai takaré- és hitelintézetek, részvénytársaságok és szövetkezeteknek korlátolt felelősségű szövetkezete alakul.

2. § A szövetkezet székhelye Nagyszeben.

3. §. A szövetkezet írott vagy nyomtatott cégét két igazgatósági tag vagy egy igazgatósági tag és a szövetkezetnek egy az e célra külön meghatalmazott hivatalnok, sajátkezűleg együttesen írják alá.

4. §. A szövetkezet célja a szövetkezett intézetek szolid irányában való haladásának előmozdítása. E célból: 1. Közvetit mindenféle bankügyletet, különösen vesz és elad értékpapírokat, s a szövetkezett intézetek részére bármilyen természetű hiteleket; 2. a pénzüzetek könyvvezetését, szükséges ellenőrzését és kezelését illetőleg általános egyöntetű elveket állapít meg; 3. a szövetkezett intézetek könyvvezetését és kezelését időszakonként ellenőriztetni fogja a különösen e célra alkalmazott szakértő revizorok által; 4. tanulmányozni és indítványozni fogja a pénzüzetek megszilárdítására és előmenetelére vonatkozó általános elveket; 5. oly közgazdasági és pénzvállalatokat tanulmányoz és kezdeményez, melyek a szövetkezett intézetek anyagi és erkölcsi támogatásával megala-

kithatók; 6. a szövetkezet közgazdasági kérdéseinek tanulmányozásáért és a közgazdasági és pénzügyi tudományok terjesztéseért egy központi folyóiratot, esetleg más közleményeket is kiad.

5. §. A szövetkezet vagyona áll: *a)* az alaptőkéből, azaz a tagok üzletrészeiből, melyek egyenlők és egyenként 200 K-ról szólnak. Ezen tőke értékpapirokban vagy betétekben szolid intézeteknél, esetleg más pénzügyletekben helyeztetik el; *b)* a tagok által fizetett beiratkozási díjakból, melyek a szövetkezetbe belépő intézetek alaptőkéjének $\frac{1}{2}$ %-tólíben állapítatik meg. Az e címen befolyó összegekből, az alapítási költségek fedezése után, egy szövetkezeti tartalékalap létesítetik, mely az alaptőkéhez hasonló módon kamatoztatik; *c)* revíziókért járó díjakból.

6. §. A tartalékalap az 5. §-ban előirt módon keletkezik és gyarapítatik. Ezen alap 5%-a tőkésítetik, 50%-a pedig a 7. §. értelmében használtatik fel. Midőn a tartalékalap a szövetkezett intézetek alaptőkéjének $\frac{3}{4}$ %-tólít eléri, a közgyűlés a tőkésítendő százalékot leszállíthatja. A tartalékalap a szövetkezet tulajdona. A tagok erre igényt nem tarthatnak, s a tartalékalapból sem visszalépés, sem kizárás, sem pedig a szövetkezet feloszlása esetében mit sem követelhetnek. A szövetkezet feloszlása esetében a tartalékalap, egy nyilvános célra a közgyűlés határozata szerint, fog fordíttatni.

7. §. A szövetkezet fentartására, az általa követett célok elérésére megkivánt költségek fedezésére, valamint a szakértő revizorok díjai és napidíjaiért felhasználhatók: *a)* az alaptőke jövedelme; *b)* jelen alapszabályok 6. §-a szerint a tartalékalap jövedelmének felerésze; *c)* a revíziódíjak.

8. §. A szövetkezet tagja bármily nyilvános számadásra kötelezett pénzügyintézet, részvénytársaság vagy szövetkezet lehet, mely az 1875. évi XXXVII. t.-c. értelmében alapított, s mely, valamely hazai kir. Törvényszék cégjegyzékében be van jegyezve.

9. §. Ki a szövetkezetbe tagul be akar lépni, a szövetkezet igazgatóságához kérvényt nyújt be, melyben a kérelmező intézet kinyilatkoztatja, hogy az alapszabályok rendelkezéseinek, a közgyűlés és igazgatóság határozatainak alá veti magát és a tőle követelt díjakat megfizeti. Az üzletrész és a belépési díj, a belépési nyilatkozatot tartalmazó kérvénnyel együtt beküldendő. Kivételt képeznek ezen szabály alól azon tagok, kik a szövetkezet alakuló közgyűlésén részt vettek. Ezek kötelesek az üzletrészeket és beiratkozási díjakat legfeljebb 30 nap alatt az alakuló közgyűlés megtartása után befizetni.

10. §. A tagul való főlvételt szorgalmazó intézetek kérvényeinek elfogadása vagy visszautasítása felett az igazgatóság a jelenlevő szavazatok kétharmad többséggel határoz. Ily ülések egybehívásánál a szövetkezetbe való felvételt kérelmező intézetek neve felemlítendő. A felvétel vagy visszautasításra vonatkozó határozatok az érdekelt intézetekkel írásban közlendők. A visszautasítás indokai nem közöltnének. A visszautasító határozat a legközelebbi közgyűléshez felebbezhető, mely közgyűlés a jelenlevő szavazatok két harmada többségével a visszautasított kérvényt elfogadhatja.

11. §. A tagsági minőség megszűnik: *a)* ha a szövetkezet feloszlik; *b)* ha valamely tag a szövetkezetből való kilépését az igazgatóságnak írásban bejelenti, mi azonban a naptári év végét megelőző 6 hónap előtt kell, hogy megtörténjék. Az önkéntes kilépésnek csak akkor van helye, ha az illető intézet a kilépési évre is a szövetkezet pénztárával szemben összes kötelezettségeinek eleget tett; *c)* ha valamely a szövetkezethez tartozó intézet feloszlik vagy csődbe jut; *d)* ha valamely intézet a szövetkezetből kizáratik. A kizáratásnak helye van, ha valamely szövetkezeti tag felszólítás dacára is egy hónapon belül, a szövetkezet pénztárával szemben köteletségét elmulasztja vagy a szövetkezet érdekei ellen dolgozik. A kizáratást kimondó határozatot az igazgatóság szavazattöbbséggel hozza.

A kizárást tárgyaló igazgatósági ülések egybehívása alkalmával a kizárható intézet megnevezendő. A kizárási határozat indokolandó és az érdekeltektől írásban közlendő. Ily határozat ellen a legközelebbi közgyűléshez felfolyamodásnak van helye, anélkül azonban, hogy addig a kizárt intézet jogait gyakorolhatná. A közgyűlés a jelenlevő szavazatok kétharmad többséggel a kizárási határozatot hatályon kívül helyezheti. A kilépett vagy kizárt tag a szövetkezet kötelezettségeiért hitelezőivel szemben, a kilépés vagy kizárás napjától számított egy évig még felelős marad. A kilépett vagy kizárt intézet üzletrésze – amennyiben az hátralékban nincsen – a tagsági minőség megszüntetésétől számított egy év után visszafizetetik.

12. §. A tagok a következő jogokkal bírnak: *a)* a képviselőjük által a szövetkezet közgyűlésein szavazati joggal részt vehetnek. Ezen jog azonban, a szövetkezetből önként kilépett tagot illetően, a kilépés napjával megszűnik. A kizárt tagokra nézve pedig ezen jog a kizárást kimondó határozathozatal napjával szűnik meg; *b)* független indítványokat nyújthatnak be, melyek a közgyűlési napirendbe felvehetők. Ezen indítványok a közgyűlés összehívását megelőzőleg legalább 8 nappal az igazgatósághoz beterjesztendők; *c)* intézeteik üzletkezelését a szövetkezet szakértő revizorjai által való megvizsgálását kérhetik; *d)* a szakosztályok munkálatainál és azoknak üléseinél részt vehetnek, tanácskozhatnak és indítványokat tehetnek; *e)* felvilágosítást és utbaigazítást kérhetnek az ezen célra külön megbízott szövetkezet közegetől, mindenféle szakkérdésben és *f)* a szövetkezet közleményeit kapják és a szövetkezet könyvtárát s esetleg annak olvasó-termeit használhatják.

13. §. A tagok kötelesek: *a)* a szövetkezet alapszabályait a közgyűlés és igazgatóság határozatait megtartani, s a szövetkezet érdekeit erélyesen támogatni; *b)* az üzletrészeket, a beiratkozási díjakat és a revízió-díjakat megfizetni. Az üzletrészek a tagok tulajdona. A szövetkezet feloszlása esetére a tagok annak hitelezőiként tekintenek ugyan, de csak utolsó sorban nyernek kielégítést. Az üzletrészek mindaddig sem részben, sem egészben ki nem fizettetnek, míg az illető intézetek a szövetkezet tagjai, azok át nem ruházhatók, sem meg nem terhelhetők s végre le nem foglalhatók a tagok hitelezői által. Ellenben a szövetkezet feloszlása esetére, ha annak vagyona – a 6. §. szerinti tartalékalap kivételével – nem elegendő a szövetkezet által elvállalt kötelezettségek fedezésére, e célra felhasználhatók a tagok üzletrészei is; *c)* hogy legalább két évben egyszer a szövetkezet szakértő revizorjai által megjelentető felülvizsgálásának alája vessék magukat. A felülvizsgálás (revízió) szakértő revizorok által történik az e célra külön az igazgatóság által kidolgozandó szabályzat szerint. A felülvizsgálendő intézet hivatalnokai, igazgatósága és felügyelő bizottsága kötelesek a szakértő revizoroknak a szükséges üzleti könyveket, iratokat és adatokat rendelkezésükre bocsátani, s mindazon felvilágosításokat megadni, melyeket azok megkívánnak; *d)* hogy a szövetkezet igazgatóságának felszólítás folytán mindazon adatokat, melyek a szövetkezet kötelékében levő intézetek kezelésére, szervezésére és üzlet eredményére vonatkoznak, rendelkezésére bocsássa, s saját közgyűléseitől számítandó 30 nap alatt pedig a mérleg és nyereség és veszteség számlát 3 példányban az igazgatósághoz felterjesszék.

14. §. Minden tag a szövetkezet kötelezettségeiért csak az üzletrész erejéig felelős. Azon kötelezettségek, melyeket a szövetkezeti tagok jelen alapszabályok értelmében elvállalnak, nem érinti azoknak függetlenségét, ami a kezelést és szervezést illeti, hasonlólag nem vállalnak el semminemű kölcsönös kötelezettséget, s mi banküzleteit illeti, szabad intézkedés és versenyben akadályozva nincsenek.

15. §. A szövetkezet kezelésére s ellenőrzésére az igazgatóság, a felügyelő bizottság és a közgyűlés van hivatva; – mint külön közegek még a szakértő revizorok és a szakosztályok működnek.

16. § Az igazgatóság a közgyűlés által 3 évi időtartamra megválasztott 9 tagból áll és pedig: egy elnök, egy alelnök és hét rendes tagból. Az első igazgatóság megválasztását követő egy év után három tag kisorsoltatik, két év után más 3 tag a megmaradt hatból, s végre 3 év után az első igazgatóságból megmaradt 3 tag lép ki.

17. § A halál, visszalépés vagy munkálkodásban való megakadályozás által üresedésbe jött igazgatósági tag helye a legközelebbi közgyűlésen pótolatik. Szükség esetén azonban az igazgatóság jogositva van magát ideiglenesen a közgyűlésig kiegészíteni. A közgyűlés által megválasztott ily tagok megbízása addig tart, amíg azon tagok mandátuma tartott volna, akik helyébe meg lettek választva.

18. § Ha azon intézet, melytől az igazgatósági tag megbizással bir, visszavonta megbizását, ezzel egyidejűleg annak igazgatósági tagsága is megszűnik. Ily esetben a megüresedett helyben a közgyűlés az illető intézetnek újbóli megbizottját vagy mást is megválaszthat.

19. § Az igazgatóság a szövetkezetet minden ügyben a bíróságok előtt és azokon kívül képviseli.

20. § Az igazgatóság, teendőinek elintézése végett, annyi ülést tart, ahányat az elnök vagy annak helyettese szükségesnek lát. Minden esetre azonban legalább is minden 3 hónapban egy ülés tartandó.

21. § Az igazgatóság ülései az elnök vagy alelnök által 8 nappal az ülést megelőzőleg postára feladott ajánlott levélben az igazgatósági tagoknak címzett meghívó által hivatnak egybe. Ha legalább 2 igazgatósági tag az ülés egybehívását kéri az elnök, illetőleg alelnök köteles azt összehívni. A meghívóban a tárgysorozat kitéendő, különösen a 10. és 11. §-ai esetében, amidőn tagok felvételéről illetőleg kizárásáról van szó. Az igazgatóság ülései Nagyszébenben tartattnak. A kültagoknak a szövetkezet központi pénztára a költségeket megtéríti.

22. § Hogy az igazgatóság érvényes határozatot hozhasson, legalább 3 tag jelenléte szükséges, az elnököt is beleértve. A határozatok a 10. §. eseteit kivéve szótöbbséggel hozatnak. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

23. § Az igazgatóság üléseiről jegyzőkönyv vezetetik, melyet az elnök és a jegyző ir alá és két hitelesítő által hitelesittetik.

24. § Az igazgatóság köteles: *a)* a törvény és alapszabályok rendelkezéseit, valamint a közgyűlés határozatait végrehajtani; *b)* a tagok belépése vagy kizárása felett határozni; *c)* a szövetkezet hivatalnokainak és egyéb közegeinek ügykörét megállapítani, amennyiben ez az alapszabályokban megállapítva nem volna, hasonlólag megállapítani azoknak fizetéseit, illetőleg jutalmazásait; *d)* felügyelni és ellenőrizni a hivatalnokok tevékenységét, különösen a szövetkezet pénztári műveleteit és gondoskodni, hogy a vagyon biztos helyen és jövedelmezően legyen elhelyezve; *e)* elkészíteni a lejárt évre vonatkozó mérleget és az évi számadásokat a kereskedelmi törvény 199. §. értelmében, s azt a közgyűlés előtt legalább 8 nappal a tagok tudomására hozni; *f)* kezdeményezni és foglalkozni mindenféle ügyekkel és munkálatokkal, melyek a pénzügyintézetekre és szövetkezett pénzügyintézetek közérdekére vonatkoznak; *g)* kinevezi a szakértő revizorokat és a szakosztályok tagjait a legközelebbi közgyűlésig terjedő megbizással; *h)* kiosztani a szakosztályoknak az ügyeket; *i)* kiküldeni a szakértő revizorokat.

25. § Az elnök felügyeleti jogot gyakorol a szövetkezet ügyei felett, s ennek érdekeit minden tekintetben védi.

26. § Az elnök összehívja az igazgatóság üléseit és a közgyűlést, az alapszabályok 20. és 38. §§-ainak megfelelőleg.

27. § Utalványozza a szövetkezet céljaira szükséges összegeket.

28. § Az alelnök helyettesíti az elnököt, ennek távollétében és megakadályoztatása esetében minden teendőiben.

29. § A titkárt az igazgatóság választja meg, ki is ennek előadója

és végrehajtó közege. Előkészíti az igazgatóság üléseiben előadandó ügyeket és a közgyűlések elé terjesztendő jelentéseket, előzőleg bemutatván azokat az elnöknek. Ezeknek jegyzőkönyveit rendszeren ő vezeti. Végrehajtja az igazgatóság határozatait és az elnök felügyelete alatt gondoskodik a közgyűlés által hozott határozatok végrehajtásáról, átvesz mindenféle ügyre vonatkozó levelezést és elintézi mindazon ügyeket, melyek az igazgatóság üléseinek működési körén kívül esnek. Foglalkozik speciális bankkérdésekkel, ellenőrzési, kezelési, pénzügyi, tőzsdei, kincstári és cégügyekkel, amennyiben ezen bankügyletekre vonatkoznak. Tanulmányozza és figyelemmel kíséri úgy a külföldi, mint a hazai sajtóban, valamint a szakkörökben tárgyalt ügyeket, s azokat a hazai sajtóban megvitatás tárgyává teszi. Az igazgatóság megbízásából egyéb bankszövetkezetekkel és szakkörökkel összeköttetést tart és a lehetőséghez képest azoknak munkálataiban részt vesz. Előkészíti az indítványokat, tervezeteket és memorandumokat, melyek által az igazgatóság saját nézetét és álláspontját kifejezésre akarja juttatni, különböző közérdekű bankkérdésekben. Tanulmányozza és az alkalmas módokat keresi a tisztviselők részére nyújtandó szaktanfolyamok életbeléptetése iránt. A titkár, azon közege, ki a 12. §-ban kontemplált esetekben a szövetkezeti tagok kérelmére megadja a felvilágosításokat és utbaigazításokat különböző szakkérdésekben. Végre a titkár mindazon más teendőket is végzi, melyekkel az elnök vagy igazgatóság részéről megbízott. Az említett teendők elintézésénél a titkár a szakosztályok közreműködését is igénybe veheti. Javadalmazását az igazgatóság állapítja meg. Szükség esetén az igazgatóságtól egy irnokot is kérhet, teendőinek könnyebb elintézhetése céljából.

30. §. Az igazgatóság a pénztári könyvelési és ellenőrzési teendők elvégzése céljából a szükséges hivatalnokokat alkalmazza, kiknek működési körét egy külön szabályzatban állapítja meg.

31. §. A felügyelő bizottság 5 tagból áll, akiket az alakuló közgyűlés egy évre, a többi közgyűlés pedig 3 évre választ meg. Ezek újból megválaszthatók. A felügyelő bizottság saját kebeléből egy elnököt választ.

32. §. A felügyelő bizottságnak kötelességei általában meg vannak állapítva a keresk. törvény 194–196. §§-ban. A felügyelő bizottság különösen köteles minden tekintetben a szövetkezet és annak közegeinek működését ellenőrizni és felügyelni, hogy a kezelés törvény, alapszabály és az igazgatósági és közgyűlési határozatok értelmében történjék. Ha észre veszi, hogy az igazgatóság nem tartja a törvény, – az alapszabályok rendelkezéseit és a szövetkezet szerveinek határozatait, s hogy a szövetkezet érdekeit megkárosítja, köteles minden eszközt igénybe venni, mely által a szövetkezet érdekeit védheti. Azon esetekben pedig, melyekben a szövetkezet érdekei veszélyeztetve volnának, köteles a közgyűlés összehívását kérni, s annak az illető eseteket elintézés végett előterjeszteni. Ily közgyűlésen egy a közgyűlés által ezen alkalomra megválasztott elnök elnököl.

33. §. A felügyelő bizottság legkésőbb május hó 1-éig köteles a mérleget a zárszámadásokat és az igazgatóságnak a rendes közgyűléshez előterjesztendő indítványokat felülvizsgálni s azokról a közgyűléshez jelentést tenni.

34. §. Ügyeinek elintézése céljából, a felügyelő bizottság évenként több ülést tart, de minden esetre legalább kettőt. Az üléseket a felügyelő bizottság elnöke hívja össze. Ezek Nagyszébenben tartatnak meg. A kültagok költsége megtérítettik. A célból, hogy az ülésen érvényes határozatok hozathassanak, megkivántatik az elnökkel együtt legalább 3 tagnak a jelenléte. Szavazategyenlőség esetében az elnök szavazata dönt. Az ülésről jegyzőkönyv vezetettik, amelyet az összes jelenlevő tagok irnak alá.

35. §. Ha a felügyelő bizottság tagjainak a száma hárommal ke-

vesebbre apadna, a hiányzó tagok számának kiegészítése végett közgyűlés hivandó össze.

36. §. A közgyűlés a szövetkezet tagjaiból alakul. A közgyűlésen minden egyes tagnak annyi szavazata van, ahány üzletrészszel bír, amelyet az illető pénzügyintézet meghatalmazottja utján gyakorol. Tíz szavazatnál többet, akár saját nevében, akár ugyis, mint meghatalmazott, a közgyűlés egyik tagja sem képviselhet.

37. §. A közgyűlés lehet rendes és rendkívüli és megtartható nemcsak Nagyszébenben, a szövetkezet székhelyén, hanem másutt is, ahol egy a szövetkezethez tartozó pénzügyintézetek székhelye van.

38. §. A rendes közgyűlés rendszerint akkor tartatik meg, amikor a szövetkezethez tartozó pénzügyintézetek évi zárszámadásait befejezték, de minden esetre az évek első felében. A rendkívüli közgyűlés pedig akkor tartandó meg, amikor az igazgatóság vagy felügyelő bizottság elnöke, avagy legalább 10 szavazati joggal bíró tag kéri. Ez utóbbiak azonban tartoznak a rendkívüli közgyűlésnek az összehívását az igazgatóságtól írásban kérni megemlítvén a célt és az okokat, melyek miatt annak összehívását kérik.

39. §. Az összehívást az elnök a szövetkezet hivatalos lapjában vagy más az igazgatóság részéről kijelölt hirdalokban a tárgysorozat kitüntetése mellett, teszi közzé. Az összehívás és a közgyűlés megtartásának napja között legalább 8 napi időköznek kell lenni.

40. §. közgyűlésen az elnök vagy az alelnök elnököl. Ezeknek akadályoztatása esetében, vagy a 32. §-ban érintett esetben pedig, a közgyűlés elnököt ezen célra különösen és ezen alkalomra saját jelenlevő tagjaiból választ. A közgyűlés elnöke egy jegyzőt, két szavazatszedőt és két bizalmi férfit, kik a jegyzőkönyvet hitelesítik, nevez ki.

41. §. A közgyűlés határozatképes, ha azon a szövetkezethez tartozó, szavazati joggal bíró pénzügyintézetek egyharmada vesz részt. Az esetre pedig, ha a tagok a megkívántató számban nem jelenének meg, újabb közgyűlés hivatik össze, mely a jelenlevő tagok számára való tekintet nélkül is határozatképes leend. A határozatok, a 10. és 11. §§-okban említett eseteket kivéve, szótöbbséggel hozatnak. Szavazategyenlőség esetében az elnök szavazata dönt. A kisebbségben maradt pénzügyintézetek, valamint azok, amelyek a közgyűlésen részt nem vettek, kötelesek alávetni magukat a közgyűlés határozatainak.

42. §. A közgyűlés általános szavazattöbbséggel választja meg:

a) az igazgatóság elnökét; *b)* az igazgatóság alelnökét; *c)* az igazgatóság többi hét tagját; *d)* a felügyelő bizottság tagjait. Ha az első szavazás alkalmával általános szavazattöbbség nem éretett el, akkor új szavazás rendeltetik el a két legtöbb szavazattal bíró egyén között. Szavazategyenlőség esetében a sors dönt. Az igazgatóság vagy a felügyelő bizottság kilépett tagjai újból megválaszthatók.

43. §. A közgyűlés szótöbbséggel választja a szakértő revizorokat is. Számuk a szükséghez képest váltakozik. Ugyancsak a közgyűlés állapítja meg a szakosztályok számát s választja ennek tagjait.

44. §. Az előterjesztett indítványok feletti szavazás felállítás és ülve maradás vagy pedig kézemelés által eszközöltetik. Ha azonban öt megnevezendő tag kéri, elrendelendő a titkos szavazás, szavazó-lapokkal.

45. §. A közgyűlés határoz: *a)* az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjainak adandó felmentvénye; *b)* a számadások jóváhagyása, a mérleg és a szövetkezet nyereségének mikénti felosztása; *c)* a szakértő revizorok illetményei és napi díjai; *d)* ezen alapszabályok 12. §-ának *b)* pontja értelmében előterjesztett indítványok; *e)* az alapszabályok módosítása, a szövetkezetnek más szövetkezetekkel való egyesülése és a szövetkezet feloszlása és végül *f)* egyéb a kereskedelmi trv. 179. §-ában foglalt tárgyak fölött. Ugyancsak a közgyűlés hatáskörébe tartozik a szö-

vetkezet tagjai és közegei között a szövetszervezet ügyeiben előforduló nézeteltérések kiegyenlítése.

46. §. Az alapszabályok módosítása a közgyűlésen eszközöltetik, de csak akkor, ha a szavazati joggal bíró szövetszervezeti tagoknak legalább fele van jelen, s ha azt a jelenlévők két harmadrésze megszavazza. Ha a tagok a kellő számban nem jelennek meg, egy újabb közgyűlés hívatik össze, mely a jelenlévő tagok számára való tekintet nélkül, határozatképes. Ezen körülmény, – hogy a második közgyűlés a tagok számára való tekintet nélkül határozatképes – a második meghívóban világosan s határozott módon kitüntetendő.

47. §. A szövetszervezetnek más szövetszervezetekkel vagy társaságokkal való egyesülése vagy feloszlása, csak akkor jöhet létre, ha azt a jelenlévő tagoknak legalább két harmadrésze megszavazza. Azon közgyűlésnek összehívása, amely a szövetszervezet egyesülését avagy feloszlását célozza, kell, hogy 4 héttel előbb közzététessék.

48. §. A szakértő revizorok a 44. §. értelmében határozatlan időre választatnak meg. Hogy valaki szakértő revizor lehessen, kell, hogy valamelyik a szövetszervezethez tartozó pénzügyintézetnek tisztviselője, igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tagja legyen. A szakértő revizor hatásköre, illetve működési köre, jogai és kötelezettségei az igazgatóság által készített különös szabályzatban fognak megállapítani. A revizorok kötelesek az általuk megvizsgált intézet igazgatóságához és felügyelő bizottságához olyan jelentést tenni, amely megjegyzéseiket, észleléseiket és az esetleges mulasztások jóvátételére vonatkozó indítványait foglalja magában. Hasonlóképpen kötelesek egy ilyen jelentést a szövetszervezet igazgatóságához terjeszteni ezt azonban csak az érdekelt intézet igazgatóságának és felügyelő bizottságának a beleegyezésével és az általa megengedett határokon belül. A revízió által felmerülő költségeket, u. m. napidijakat és utazási költségeket az igazgatóság állapítja meg. A szakértő revizor megbízása megszűnik: *a)* annak halálával; *b)* annak lemondásával vagy hivatalának ellátásában való egyébkénti megakadályoztatása folytán; *c)* ha megszűnik a szövetszervezethez tartozó valamelyik pénzügyintézetnek tisztviselője, igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tagja lenni; *d)* ha a közgyűlés az igazgatóság indítványára visszavonja a megbízást. Minden egyes intézetnek jogában áll ügyeinek átvizsgálása céljából a szövetszervezettől egy szakértő revizort kérni, akit maga jelölhet ki, vagy pedig annak kijelölését a szövetszervezet igazgatóságára bizza.

49. §. Különböző szakkérdések tanulmányozása céljából a közgyűlés egy meghatározott számú szakosztályt szervez, melynek tagjait a 42. §-hoz képest az igazgatóság indítványára határozatlan időre választja meg. A szakosztályok vonatkozhatnak: *a)* könyvelési, ellenőrzési és bankkezelési; *b)* pénzügyi; *c)* kincstári (adó és illetékek) és *d)* jogi kérdésekre. Minden egyes szakosztály tagjainak a számát, ugyancsak az egyes szakosztályok székhelyét, az igazgatóság előterjesztésére a közgyűlés állapítja meg. A szakosztályok tagjai lehetnek csak a szövetszervezethez tartozó pénzügyintézeteknek hivatalnokai, ügyészei, igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tagjai. Minden egyes pénzügyintézet, képviselője útján, valamelyes szervezet szakosztályában részt vehet, ahol is a 12. §. *d)* pontjában körülírt jogokat gyakorolhatja. Minden szakosztály elnököt és előadót választ, s vita tárgyává teszi azon szakkérdéseket, amelyekre nézve véleménye kéretik. A szakosztályok jogosítva vannak saját kezdeményezéséből előadásokat és értekezleteket szervezni. A szakosztályok tagjának megbízása megszűnik: *a)* annak halálával; *b)* annak visszalépésével; *c)* ha szakosztályok munkálataiban részt nem vesz; *d)* ha a szövetszervezethez tartozó valamelyik pénzügyintézet kötelékében, mint tisztviselő, ügyész, igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tag megszűnt lenni. A szakosztályok tagjainak működése ingyenes. A szakosztályok munkaköre egy külön szabályzatban fog megállapítani.

50. §. A szövetkezetnek hivatalos hirdetései saját lapjában tétetnek közzé, melyet az igazgatóság által kijelölt egyén fog szerkeszteni, ezen hirdetések azonban az igazgatóság által kijelölt, egyéb hírlapokban is közzétehetők.

51. §. Az első üzleti év a szövetkezetnek a cégjegyzékbe történt bejegyzését követő évnek végével jár le.

II.

Szövetkezetek, segélyegyletek, fogyasztási egyletek, kereskedelmi részvénytársaságok és a „Raiffeisen” rendszer szerint létesített hitelszövetkezetek.

Magyarországon a következő ilyen szövetkezetek vannak:

a) Alsófehér vármegyében (1):

1. Consum, kereskedelmi részvénytársaság Balázsfalván. Részvénytőkéje 78.500 K.

b) Arad vármegyében (2):

2. Comoara, kereskedelmi részvénytársaság Szintyén.

3. Népbank, mint szövetkezeti önszegélyző egylet Ó-Pécskán.

c) Beszterce-Naszód vármegyében (4):

4. Comerciantul, kereskedelmi részvénytársaság Besztercén. Részvénytőkéje 40.000 K.

5. Hitelszövetkezet, Borgóprundon.

6. Mezőgazdasági szövetkezet, Sajósolymoson.

7. Téglavetők társulata mint szövetkezet, Besztercén Vagyona 24.447 K 78 f.

d) Brassó vármegyében (2):

8. Gazdasági és ipari szövetkezet Brassó.

9. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Mócs.

e) Fogaras vármegyében (2):

10. Fogyasztási szövetkezet Alsóvisten.

11. Hitelszövetkezet Felsővisten.

f) Hunyad vármegyében (3):

12. Balomireana, hitelegylet Balomiren.

13. Gloria, fogyasztási egylet Alsóbaucáron.

14. Şiboteana, hitelszövetkezet Alkenyéren.

g) Krassó-Szörény vármegyében (9):

15. Baniuța, kereskedelmi részvénytársaság, Bányán. Részvénytőkéje 20.000 K.

16. Chiuchiceana, önszegélyző szövetkezet Csukicson.

17. Comoara, fogyasztási egylet Szászkabányán.

18. Fogyasztási szövetkezet Facseten. Részvénytőke 21.530 K.

19. Gerboviceana, kereskedelmi részvénytársaság Gerbovecen. Részvénytőke 10.000 K.

20. Gloria, kereskedelmi részvénytársaság Facseten.

21. Severineana, keresk. részvénytársaság Karánsebesen.

22. Szarvasmarhák biztosítására alakult szövetkezet Vrányon.

23. Verendineana, kereskedelmi részvénytársaság Verendinen.

h) Kolozs vármegyében (1):

24. Takaré- és hitelegylet mint szövetkezet Gyalun.

h) Nagyküküllő vármegyében (2):

25. Szövetkezet (Raiffeisen) Páloson.

26. Takarékpénztári hitelszövetkezet, Egerbegyén.

j) Szatmár vármegyében (8):

27. Fogyasztási szövetkezet Cegöldön.

28. Fogyasztási és értékesítő szövetkezet Kisbozintán.

29. Fogyasztási keresztény szövetkezet Erdőszádán.

30. Fogyasztási keresztény szövetkezet Monostoron.

31. Fogyasztási keresztény szövetkezet Nagysikárlón.

32. Fogyasztási keresztény szövetkezet Tományán.

33. Fogyasztási szövetkezet Kisbányán.

34. Persely szövetkezet Kisbányán.

k) Szeben vármegye (15):

35. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Alsópián. Részvénytőkéje
1840 korona.

36. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Bongárdon. Részvénytőkéje
1596 korona.

37. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Ecellőn. Részvénytőkéje
3100 korona.

38. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Felsőpián. Részvénytőkéje
6320 korona.

39. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Illenbákon. Részvénytőkéje
1300 korona.

40. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Kisapoldon. Részvénytő-
kéje 4000 korona.

41. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Lományon. Részvénytőkéje
4480 korona.

42. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Mohon. Részvénytőkéje
4280 korona.

43. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Rekittán. Részvénytőkéje
1860 korona.

44. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Szentjánoshegyen. Rész-
vénytőkéje 1320 korona.

45. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Veresmarton. Részvénytő-
kéje 1240 korona.

46. Hitelszövetkezet (Raiffeisen) Vesztényen. Részvénytőkéje
2180 korona.

47. Tejszövetkezet Szelistyén.

48. Mezőgazdasági szövetkezet Szászsebesen.

49. Riureana, mezőgazdasági szövetkezet Sugágon.

l) Szolnok-Doboka vármegyében (1):

50. Sámánatorul, mezőgazdasági szövetkezet Szamosujváron.

m) Torontál vármegyében (1):

51. Ceres, kereskedelmi részvénytársaság Révaujfalun.

A „Központi Szövetkezet.”

A meglevő szövetkezetek fejlesztésére és a románlakta falvakban új szövetkezetek létesítésére alakult meg 1907. december hó 22-én Szászvároson, Osvada Vazul, a szászvárosi «Ardeleana» román pénzügyi vezérigazgatójának a vezetése alatt a «Központi szövetkezet», amelynek célja a románlakta falvakban a közgazdasági viszonyoknak fejlesztése és konzolidálása, még pedig:

- a) a mezőgazdasági és az ipari termények előállításának és értékesítésének a megkönnyebbítése által;
- b) gépeknek, magvaknak és oltványoknak az értékesítése és vásárlása által;
- c) a szőlőművelés segítése által;
- d) az ipari és a fogyasztási cikkek olcsó beszerzése által;
- e) birtokoknak bérbevétele és vásárlása által;
- f) a tőkék, a munkaforrások és a kereset közvetítése által;
- g) mindennemű biztosítások közvetítése által;
- h) a közgazdasági és az ipari ügyekben nyújtandó felvilágosítások által.

Mindezeket vagy maga a központi szövetkezet, vagy pedig az általa felállítandó falusi szövetkezetek fogják teljesíteni.

A központi szövetkezetnek még az is célja, hogy a románlakta falvakban mezőgazdasági, értékesítési, fogyasztási, hitel és bérleteket eszközöző szövetkezeteket létesítsen és támogasson, amelyek úgy egyenként, mint összességükben szervei lesznek a központi szövetkezetnek.

Eme szövetkezetnek tagja bármely magyarországi lakos vagy szövetkezet, vagy erkölcsi testület lehet. Az egyesek minden egyes részvény után 10 koronát, a szövetkezetek és egyéb egyesületek pedig minden egyes üzletrész után 100 koronát fizetnek.

A központi szövetkezet organuma a «Tovărășia» közgazdasági lap, amely havonként háromszor jelenik meg Szászvároson.

II. FEJEZET.

Gazdasági egyletek.

Magyarországon a következő román gazdasági egyletek vannak:

1. A nagyszebeni román gazdasági egylet. A nagyszebeni román gazdasági egyesület létesült 1888-ban. Az egylet célja: a hazai román nép összes gazdasági ágazatait fejleszteni. Az egyesületnek összes vagyona az 1905. év végén 19.954 K 20 ft tett ki. Az egyesület kiadta volt a román szövészeti és varrási albumot, ami az egyesületnek 27.429 korona 43 fillérjébe került, amiből az album eladásából 24.199 K 95 fillér térült meg. Az egyesületnek 1902. óta Szelistyén, egy gyakorlati gazdasági iskolája

van, amelynek Szeben vármegye 1600 K évi szubvenciót ad. Az egyesület a románlakta vidékeken eddig 16 állatkiállítást rendezett.

Az egyesület, Szeben vármegye nagyobb románlakta községeiben «Raiffeisen»-féle szövetkezetet létesített. Az egyesület 1906-tól kezdve minden évben, a románlakta vidékeken egy-egy román gyermekkiállítást rendez, amelyen a gyermeknevelésről tart felolvasást és megjutalmazza azon román anyákat, akiknek legfejlettebbek gyermekeik vannak. Az egyesület 1906-ban Nagypoldon, 1907-ben Illenbákon rendezett román gyermekkiállítást.

2. A szászvárosi román gazdasági egyesület. A szászvárosi román gazdasági egyesület 1900-ban létesült. Az egyesületnek két és pedig: *a)* gazdasági és *b)* ipari-kereskedelmi szakosztálya van.

Az egyesület célja: a hazai román nép összes gazdasági ágazatait fejleszteni. Ezen egyesület a «Bunul Econom» című gazdasági szaklapot adja ki és több községben hitelszövetkezetet szervez. Az egyesület vagyona: 10.000 K.

A gazdasági egyesületeknek alapszabályai lényegükben meg-egyeznek, a szászvárosi gazdasági egyesület következő alapszabályaival:

1. §. A gazdasági előhaladásnak, közös tevékenység általi előmozdítása és tagjainak alkalmas szórakozás nyújtása céljából, «Szászvárosi gazdasági egyesület nevezéssel» és Szászváros székhellyel egyesület létesül.

2. §. Célja elérésére az egyesület: *a)* figyelemmel kíséri a gazdaság előmenetelét, annak egyes ágaiban; *b)* terjeszti a gazdasági ismereteket és törekszik a gazdasági javítások és újítások behozatalára; *c)* segítyezi a fennálló gazdasági iskolákat és intézményeket és ilyeneket maga is állít fel; *d)* gazdasági folyóiratok és önálló műveket jutalmaz és ad ki, hozzájárul gazdasági művek terjesztéséhez, könyvtárak felállítása és azoknak ingyenes vagy leszállított áron kiosztása által; *e)* mintagazdaságokat rendez be; *f)* gazdasági mintagyűjteményeket rendez be; *g)* időközi vándor gazdasági kiállításokat rendez; *h)* gazdasági gyakorlati vándorelőadások tartásáról gondoskodik; *i)* segítyezi a gazdasági iskolákat látogató szorgalmas ifjakat; *k)* gondoskodik ipari- és kereskedelmi tanoncok elhelyezéséről, elszállásolásáról, étellemezéséről és taneszközökkel leendő ellátásáról; *l)* gondoskodik, hogy a tagok az egyesület helyiségében mindig találjanak szellemi és erkölcsi előmenetelüknek megfelelő olvasmányt és szórakozást.

3. §. Az egyesület tagjai: *a)* alapítók, kik egyszerre száz korona tagsági díjat fizetnek; *b)* élethossziglani rendes tagok, 25 K tagsági díjjal; *c)* rendes tagok, 2 K évi tagsági díjjal; *d)* segítyező tagok, kik egyszer 1 K-val járulnak az egyesület céljaihoz.

4. §. Az egyesület tagja lehet minden önálló, feddhetlen előéletű honpolgár.

5. §. Az egyesület tagjainak felvétele és kizárása a választmány által történik.

6. §. Az évi tagsági díjak minden év január hó 1-én előre fizetendők.

7. §. Minden egyesületi tag köteles az egyesület céljait tehetsége szerint előmozdítani és az alapszabályokat és közgyűlési határozatokat megtartani.

8. §. Az egyesület tagjai jogosítottak: *a)* jelen alapszabályok értel-

mében a közgyűlésen résztvenni; *b)* az egyesület által nyújtott előnyökben részesülni.

9. §. Az egyesületi tagság megszűnik: *a)* halál által; *b)* kizárás által; *c)* visszalépés folytán.

10. §. A választmány kizárhatja azon tagot, ki az egyesület céljai ellen működik, vagy ki megintés dacára tagsági díjával 2 évre hátralékban maradt.

11. §. A tagok kilépésüket írásban kötelesek a választmánynak bejelenteni.

12. §. Az egyesület ügyei a közgyűlés és a választmány által intézettek el.

13. §. A közgyűlés rendes és rendkívüli és azok egybehívását Szászvárosra, avagy valamely más községbe, Hunyad vármegye területén, a választmány eszközözi. Rendes közgyűlés minden évben tartandó egy, rendkívüli pedig annyi, amennyinek szüksége fenforog. A közgyűlés egybehívása és annak tárgysorozata 10 nappal előbb hírlapilag közzéteendő.

14. §. Az alapító és rendes tagok szavazati joggal bírnak a közgyűlésen, a segélyző tagok pedig felszólalhatnak ugyan, de szavazati jogot nem gyakorolnak.

15. §. A közgyűlésen a választmány elnöke vagy alelnöke, s ezek akadályozása esetén a választmány e célra kirendelt tagja elnököl.

16. §. A közgyűlésről a választmány titkára jegyzőkönyvet vesz fel, mely az elnök által aláíratik és két, a közgyűlés által kirendelt tag által hitelesítettik.

17. §. A közgyűlés rendes tárgyai: *a)* a választmány évi jelentése; *b)* az évi zárszámadás felülvizsgálata és helybenhagyása; *c)* a jövő évi költségelőirányzat megállapítása; *d)* az elnök, az alelnök, titkár, pénztáros, gazda és választmány megválasztása; *e)* alapszabályok módosítása; *f)* az egyesület feloszlása; *g)* a választmány és egyesületi tagok előterjesztéseinek elbírálása.

18. §. Jogérvényes határozatok általános szótöbbséggel hozatnak, egyenlő szavazatok esetén az elnök szavazata dönt.

19. §. Az egyesület feloszlását célzó indítványok csak úgy tárgyalhatók, ha a közgyűlés tárgysorozatában külön fel voltak véve és a feloszlás elhatározásához a beadott szavazatok kétharmada kívántatik meg.

20. §. A választmány áll: a közgyűlés által 3 évi időtartamra választott elnökből, alelnökből, titkárból, pénztárosból, gazdából és 12 tagból.

21. §. A választmány jogosítva van a gazdaság egyes ágainak megfelelő szakosztályokat alakítani, melyeknek feladata az egyes gazdasági kérdések tanulmányozása és a választmány elbírálása alá bocsátása.

22. §. A választmány teendői: *a)* vezeti az egész ügymenetet; *b)* végrehajtja a közgyűlés határozatait; *c)* megvizsgálja az évi zárszámadást; *d)* utalványozza a bevételeket és kiadásokat a megállapított költségelőirányzat alapján és a jövő évre költségelőirányzati tervezetet készít; *e)* egyesületi tagok felvétele és kizárása; *f)* a közgyűlés elbírálása alá bocsátja az egyesület céljainak előmozdítására célbavett előterjesztéseit; *g)* végzi mindazon teendőket, melyek nincsenek a közgyűlésnek külön fentartva; *h)* évi működéséről leszámol a rendes évi közgyűlésen.

23. §. A választmány havonként tart egy rendes ülést és annyi rendkívüli ülést, ahányat a szükség igényel.

24. §. A választmány határozatai többséggel hozatnak, egyenlő szavazatok esetén az elnök szavazata a döntő.

25. §. A választmány üléseiről jegyzőkönyv vezetetik, mely az ülést hitelesítettik és az elnök és titkár aláírásával láttatik el.

26. §. Az elnök ügyköre: *a)* vezeti az egyesület ügyeit; *b)* elnököl a közgyűlésen és a választmány ülésein; *c)* képviseli az egyesületet kifelé;

d) a titkárral együtt aláírja az egyesület ügyiratait és levelezéseit; *e)* átveszi és felbontja az egyesület címére beérkezett iratokat és leveleket; *f)* ellenőrzi az egyesület tisztviselőinek működését.

27. §. Alelnök helyettesíti az elnököt, annak akadályozása esetén.

28. §. Titkár teendői: *a)* vezeti a közgyűlés és választmányi ülések jegyzőkönyveit; *b)* előkészíti a kiadványok fogalmazványát és jóváhagyás végett az elnöknek előterjeszti; *c)* aláírja az egyesület kiadványait és leveleit; *d)* végzi a kiadói és irattárnoki teendőket.

29. §. Pénztáros teendői: *a)* bevételezi a tagsági díjakat és az egyesület egyéb jövedelmeit; *b)* szabályos nyugta mellett kifizeti a választmány által kiutalt összegeket; *c)* a bevételekről és kiadásokról rendes naplót vezet, köteles lévén minden kiadási tételt szabályszerű okmányokkal igazolni; *d)* a választmány rendelkezésére áll, valahányszor szükségesnek találják, rovincsolás elrendelése; *e)* az év végével zárszámadást készít.

30. §. Gazda teendői: *a)* beszerzi és rendben tartja a választmány által megrendeltetett határozott hirdetőlapokat, könyveket, eszközöket és mintákat; *b)* javaslatot készít a beszerzendő tárgyakról; *c)* felügyel az egyesület helyiségeire és épületeire; *d)* ellenőrzi az egyesület szolgálatvezetését.

31. §. Politikai gyűlések megtartása és politikai napi kérdések tárgyalása az egyesület helyiségében tilos. Ugyanígy tilos az egyesület helyiségeiben minden hasárcsapat.

32. §. Az egyesület feloszlása esetén, vagyona hováfordítása iránt az utolsó közgyűlés határoz. Ezen vagyon azonban egy helyi gazdasági célra használandó fel.

33. §. Minden az egyesület alapszabályainak megváltoztatására, avagy az egyesület feloszlására és ez esetben vagyonának hováfordítására vonatkozó határozat, jóváhagyás végett a földművelésügyi m. kir. miniszterhez terjesztendő fel s a fogadás csak a jóváhagyás után eszközölhető.

34. §. Azon esetben, ha az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást, illetve a hatáskörét az egyesület meg nem tartja, a kir. kormány által, amennyiben további működésének folytatása által az állam, vagy az egyesületi tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására, különbeni feloszlás terhe alatt köteleztetik.

III. FEJEZET.

A román kereskedők és iparosok egyesületei.

Magyarországon a következő ilyen egyesületek vannak:

a) Alsófehér vármegyében (2):

1. «Concordia» mesterlakosok társulata, Balázsfalván.

2. Iparosegyület, Balázsfalván.

b) Arad vármegyében (1):

3. Román iparosegyület, amely «Az aradi román népművelő nemzeti egyesület» szakosztályát képezi, Aradon.

c) Beszterce-Naszód vármegyében (1):

4. Román iparosok egyesülete, Besztercén.

d) Brassó vármegyében (3):

5. «Lumina» román iparos segédek olvasó egyesülete, Brassóban.

6. Román iparos segédek és tanoncok segélyezésére alakult társulat, Brassóban.

7. A román kereskedők társulata Brassóban. Célja: román kereskedő tanoncok neveltetése által, szaporítani a brassói piacon a román kereskedők számát.

e) Fogaras vármegyében (1):

8. Román kordoványos timárok társulata, Fogarason.

f) Hunyad vármegyében (1):

9. Cipős és talpas egylet, Hátszegen.

g) Kolozs vármegyében (1):

10. Román iparosok egylete, Kolozsváron.

h) Krassó-Szörény vármegyében (1):

11. Román iparosok egylete, Lugoson.

i) Szeben vármegyében (5):

12. «Andreiana», a szászsebesi és környékbeli kereskedők és iparosok egylete, Szászsebesen.

13. Iparosok egylete, Szelistyén.

14. Iparosok és kereskedők egylete, Pojánán.

15. Román iparosok egylete, Nagyszebenben.

16. Román iparosok egylete, Szerdahelyen.

j) Temes vármegyében (1):

17. Román ifjusági egylet, Varadián.

Eme egyleteknek az alapszabályai lényegükben megegyeznek a beszercei román iparosok egyesületének a következő alapszabályaival:

1. §. Az egyesület címe: Beszercei román iparosok egyesülete, mely egyszersmind az egyesület pecsétjének körirata.

2. §. Az egyesület célja és hivatalos nyelve: 1. a tagok kiképzése ugy a közművelődés, mint az ipar terén; 2. a jóra való iparosok és segédék támogatása anyagilag és erkölcsileg; 3. az egyesület hivatalos nyelve: a román.

3. §. A cél elérésére szolgáló eszközök: 1. időnként felolvasások tartása, folyóiratok, hírlapok hordatása, könyvtár alapítása, gyarapítása; 2. hangversenyek és színi előadások rendezése; 3. az alapító tagok által fizetendő alapítványok kamatai, pártoló tagdíjak, beiratási, rendes tagsági és igazolási könyvecskékből befolyó díjak és ajándékozások, hagyományok.

4. §. Az egyesületnek lesz egy egyszerű saját zászlója.

5. §. A tagok: 1. alapítók, 2. pártolók, 3. rendes tagok, 4. tiszteletbeliek.

6. §. 1. Alapítók, kik az egyesület pénztárába egyszersmindenkorra 20 K, azaz husz koronát mint alapítványt fizetnek. 2. Pártolók, akik évente 2 K díjat félévenkénti előleges részletekben befizetnek. 3. Rendes tagok: azon felszabadult iparossegédek, kik beirási díjban mindenkorra 60 fillér és tagsági díjban havonként 40 ft fizetnek, továbbá azon önálló iparosok, kik egyszersmindenkorra 1 K beirási díjat és havonként 80 fillér tagsági díjat előlegesen befizetnek. 4. Tiszteletbeli tagok azok lehetnek, kik a hazai ipar vagy egyesületünk körül kiváló érdemeket szereztek, vagy akiket az egyesület közgyűlése a központi választmány ajánlatára megválaszt.

7. §. A tagok felvétele: 1. alapító és pártoló tagokul beléphet bármely e végből jelentkező tisztességes ember, ki egyszersmind Magyarország polgára is; 2. rendes tagul csakis olyan, helyben lakó feddhetlen jellemű iparos vagy iparossegéd vétethetik fel, kit a választmány

szavazás útján vesz fel; 3. a tiszteletbeli tagokat a választmány ajánlatára a közgyűlés választja meg.

8. § A tagok jogai: Minden rendes és alapító tagnak jogában áll az egyesületi helyiséget látogatni, közgyűlésein megjelenni, a tárgyalásokban részt venni, választani és választatni. A panasz- és indítványkönyvbe bejegyzéseket tenni. A pártoló és tiszteletbeli tagok látogathatják ugyan az egyesület helyiségeit, tanácskozási joggal is élhetnek, de nem választhatók, szavazati joggal nem bírnak, csakis azon esetben, ha az egyesület megszűnése képezi a tanácskozás tárgyát.

9. §. A tagok kötelezettségei: 1. minden rendes tag három évig köteles az egyesület tagja lenni; 2. a 6. §. 3. pontjában előírt díjakat a hónap első hetében pontosan befizetni; 3. beálláskor köteles a jelen alapszabályokat magába foglaló igazoló-könyvecskét kiváltani; 4. ha bármely rendes tag a kötelezett három év letelte előtt kilépni óhajt, megengedtetik neki oly feltétel alatt, hogy köteles a három évi díjat egyszerre kifizetni.

10. §. A tagság megszűnése: 1. a tag elhalálása által; 2. a városból való végleges eltávozása által; 3. a három évi kötelezett tagsági idő lejártával, ha kilépési szándékát egy hóval előbb a választmánynak be nem jelenti: tagsági kötelezettsége újabb 3 évre meghosszabbítotttnak tekintetik; 4. kizárás által történhetik pedig, ha az illető valamely büntendő cselekményért elítéltetett vagy pedig a polgári életben közmegegyoróvást és megvetést érdemlő életmódot folytat s végül, ha az alapszabályok ellen netán nagyobb vétséget követett el. Első esetben a kizárás a birói ítélet közvetlen következménye, utóbbi esetben a választmány határozata folytán történik. Az illető félnek fenhagyatik azonban ez utóbbi esetben a közgyűléshez való felebbezési joga s e tekintetben, ha az illető felebbezésében felhozott indokokat 10 tag pártolja, rendkívüli közgyűlés összehívandó; 5. ha a magyar polgárságot elvesztette valaki, a tagságot is elveszti.

11. §. Azon egyesületi tag, kit hadi szolgálatra beszélitanak, vagy egy hónapon tul betegen fekszik, azon időre a tagsági díj fizetése alól felmentetik, kellő bizonyítékok mellett.

12. §. Az egyesület feladata a tagokkal szemben: 1. megfelelő helyiséget tart nyitva; a helyiségben az egyesület anyagi helyzetének megfelelő hirdapokat járat és játszó-eszközöket tart; 2. minden elhalálozott egyesületi tag temetésén testületileg megjelenik és szükség esetén az elhalálozott szülőit vagy legközelebbi rokonait értesíti.

13. §. A tisztikar: Az egyesület tisztviselői: 1. tiszteletbeli elnök, 2. rendes elnök, 3. egy alelnök, 4. egy titkár, 5. egy könyvtárnak, 6. egy pénztáros, 7. egy ellenőr, 8. egy háznagy, 9. hat rendes választmányi tag és három póttag, 10. a különböző szakosztályok főnökei. Egy szakosztály megalakulhat, ha egy iparágból 25 tag van beiratkozva az egyesületben, minden szakosztály élén a közgyűlés által választott főnök és tiz tagból álló vezetőség áll. Minden szakosztálynak ügykezelési szabályzata van.

14. §. A tiszteletbeli elnök életfogytig, a többi tisztviselők választmányi, szakosztály vezetőségi tagok pedig három évre választatnak meg a közgyűlés által.

15. §. Gyűlések: Az egyesület ügyeit a közgyűlés és a választmányi ülések vezetik.

16. §. Közgyűlés minden év február első felében tartatik, sürgős esetekben vagy 10 rendes tag írásban kifejezett kívánatára, a tárgy megnevezése mellett, az elnök rendkívüli közgyűlést hív össze.

17. §. A közgyűlés határnapját és tárgysorozatát a választmány állapítja meg s az elnök azt külön, minden egyes személyre szóló meghívóval, amelynek a tárgysorozatot is magában kell foglalnia, 10 nappal előbb összehívja.

18. §. A közgyűlés főbb tárgyait képezik: 1. évi jelentés az egyesület működéséről. 2. A választmány által megvizsgált számadások tudomásul vétele, esetleg tárgyalása. 3. A költségvetés letárgyalása. 4. Alapszabályok módosítása. 5. Tiszteletbeli tagok megválasztása. 6. Tisztikar megválasztása, illetve megújítása. 7. Felebbezett ügyek elintézése. 8. Tagsági díjak a körülményekhez mérten való felemelése vagy leszállítása. 9. Az előterjesztett és az egylet ügyeire vonatkozó indítványok tárgyalása.

19. §. A közgyűlés határozathozatal képességéhez az elnökön kívül a tagok hiánya miatt megtartani nem lehetne, az elnök a meg nem tartott közgyűlés napjától számítandó 8 napra újabb közgyűlést köteles összehívni; az így másodszor összehívott közgyűlés tekintet nélkül a meg nem jelentek számára, határozatképes. Határozatait pedig szavazattöbbséggel hozza; egyenlő szavazatok esetében az elnök szavazata dönt. A jelentkező tagok egyharmada titkos szavazást is kérhet.

20. §. A közgyűlések jegyzőkönyveit az elnök, a titkár és a két közgyűlés által választott bizalmiférfi 15 nap alatt hitelesítheti.

21. §. A választmány. A választmány a 13. §. alatt említett tisztikarból áll.

22. §. A választmány a közgyűlésnek felelős. Teendői a következők: 1. Alapító, pártoló és rendes tagokat vesz fel, tiszteletbeli tagokat ajánl a közgyűlésnek. 2. A pénztárnok számadásait felülvizsgálja, a költségvetést megállapítja s indokolt jelentése kíséretében a közgyűlésnek bemutatja. 3. Örökös az egyesület szellemi, anyagi és erkölcsi érdekei felett. 4. Gondoskodik a jövedelmek pontos behajtásáról és a szükségletek fedezéséről. 5. Ellenőrzi a tisztviselőket s felelőssé teszi elvállalt köteleességükről. 6. Közgyűlés elé terjeszti a felebbezéseket. 7. Végrehajtja a 10. §. 4-ik pontját. 8. Gondoskodik felolvasások tartásáról és megbirálásáról, alkalmat nyújt a tagoknak ipari ügyességüket és képességüket társaikkal közölni. 9. Beszerzi a mindennemű iparágba vágó szükséges szaklapokat, játzó eszközöket; gondoskodik, hogy az egyesület helyiségében a rend és csend biztosított legyen. 10. Végrehajtja a közgyűlés azon határozatait, melyek hozzá utaltatnak. 11. Gondoskodik, hogy az alapszabályokban jelzett cél eredménynyel eléressék.

23. §. A választmány minden hó első felében rendes ülést tart, 4 választmányi tag kívánatára azonban rendkívüli ülés hívandó össze. Választmányi ülés határozatképességére az elnökön kívül 4 tag szükséges.

24. §. A választmányi ülések jegyzőkönyvei az elnök és titkár által iratnak alá.

25. §. A tisztikar teendői: Tiszteletbeli elnök. Tiszteletbeli elnöknek életfogytiglan egy tekintélyes állású egyén választatik; ő disze és éke az egyesületnek.

26. §. 1. Elnök képviseli az egyesületet minden irányban. 2. Köz- és választmányi üléseken elnököl. 3. A köz- és választmányi gyűlés határozatait a titkárral aláírja s azok végrehajtásáról gondoskodik. 4. Kívánt esetekben saját felelősségére intézkedéseket tesz. 5. Utalványozza a költségvetés keretében megállapított kiadásokat. 6. A pénztárt egy évben háromszor két választmányi taggal megvizsgálja. Mikor az elnök akadályozva van, helyettese az alelnök.

27. §. 1. Az egyesület levelezéseit és az irodai teendőket végzi. 2. A kiadványokat az elnök vagy helyettese által aláírja s ő maga szintén aláírja. 3. A köz- és választmányi gyűlések jegyzőkönyveit vezeti. 4. Az egyesület pecsétjét őrzi. 5. A tagok törzskönyvét nyilvántartja. 6. Végzi mindazon teendőket, miket a választmány ellátása alá utal.

28. §. A pénztáros és ellenőr: 1. A pénztáros és ellenőr felelősség mellett, napló szerint kezeli az egyesület összes jövedelmét. 2. Nyugta mellett beszedi a tagsági díjakat. 3. A választmány és elnök utalványo-

zására fizetéseket teljesít. 4. A begyűlt felesleges pénzeket kamatozás végett a választmány által meghatározott pénztintézetbe elhelyezi és csak 20 koronát tarthat a pénztárban. 5. A hátralékos tagokat a választmánynak bejelenti. 6. A pénztár állásáról havonként jelentést tesz. 7. A pénzkezelésről nyilvántartási könyvet tart, pénztári naplót vezet és elkészíti az évi számadásokat. 8. Az ellenőr a pénzkezelésre vonatkozó okmányokat ellenjegyzí.

29. §. Pénztárosnak csak helybeli, önálló, kellő biztosítékkal bíró egyesületi tag választható.

30. §. Könyvtáros. Öre az egyesület könyveinek és folyóiratainak; ő szerkeszti és kiegészíti a vonatkozó leltárt és nyilvántartást. 2. A szükséges könyvek és folyóiratok beszerzéséről a választmány útján gondoskodik. 3. Meghatározott időben a könyvtárból a tagok számára könyveket ad ki s arról naplót vezet. 4. A könyvtár állásáról minden év végén a választmánynak jelentést tesz.

31. §. Háznagy. 1. A házirend és fegyelem öre, a szolga főnöke. 2. Intézkedik a termek tisztántartásáról, fűtésről és világításról. 3. A rendezavarókat rendreutasítja. 4. Minden dologi szükséglettről kellő időben gondoskodik. 5. Az egyesület ingó dolgait, a könyvtár kivételével, leltár mellett gondozza és felügyel rájuk. 6. Felügyel, gondoskodik, hogy a megállapított játékdíjak pontosan befolyjanak. 7. A hatáskörében tett megrendelések után a nyugtákat maga és az elnök láttamozza és azokat kifizetésre a pénztárhoz utalja. 8. Felfogadja a szolgaszemélyzetet, a választmány által meghatározott fizetés mellett és elbocsátja. 9. A leltárt őrzí. 10. Az utasok elhelyezéséről a házszabályok szerint gondoskodik.

32. §. Mindenik tisztviselő felelős a mulasztásból eredő károkért az egyesületnek.

33. §. A választmányi tagok: A választmány tagjai a választmányi üléseken szólási és szavazási joggal bírnak, az egyesület javát mindenben előmozdítani, a választmányi üléseken megjelenni kötelesek.

34. §. Általános határozatok. Az alapszabályok megváltoztatása vagy módosítása esetében a megváltoztatott vagy módosított alapszabálytervezet a m. kir. belügyminiszteriumhoz megerősítés végett felterjesztetik és azok megerősítéséig jelen szabályzat határozatai érvényesek.

35. §. Az egyesületi tagok között az egyesületi viszonyból eredő vizzályokat az 1868. évi LIV. t.-c. 9. §. 3. fejezete értelmében, az egyesületi tagokból választott bíróság intézi el.

36. §. A hat havi tagsági díj hátralékot jogában áll a városi községi bíróság útján behajtani.

37. §. Az egyesület feloszlásáról: Az egyesület feloszlását csakis az összes tagok kétharmadának szavazattöbbsége határozhatja el, de csak azon esetben, ha a tagok száma az egyesület fentartására nem elegendő, mely esetben az egyesületi vagyomból egy szegény gyermekek segélyezésére szolgáló alap létesítendő. Mindazon esetleg hozandó közgyűlési határozatok, melyek az alapszabályok megváltoztatását, s az egyesület feloszlását célozzák, foganatosításuk előtt a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztendők.

38. §. Azon esetben, ha a besztercei román iparosok egyesülete ezen alapszabályokban meghatározott célt és hatáskörét meg nem tartaná, vagy ha ettől eltérne és ez által az állam vagy az egyesületi tagok vagyoni érdeke veszélyeztetve volnának, a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszternek az 1875-ik évi május hó 2-án az 1508. szám alatt kelt rendelete értelmében jogában áll az együletet azonnal felfüggeszteni, s a felfüggesztés után elrendelendő szabályszerű vizzályat eredményéhez képest végleg fel is oszlatni vagy pedig az alapszabályok pontos betartására, feloszlás terhe mellett köteleztetni.

IV. FEJEZET.

Román temetkezési egyletek.

Magyarországon a következő román temetkezési egyletek vannak:

- a)* Alsófehér vármegyében (1):
1. A Balázsfalva-városi és Balázsfalva-falusi román ajku görög katolikusok I. temetkezési egylete, Balázsfalván.
- b)* Arad vármegyében (2):
2. Görög keleti román temetkezési egylet, Komlós-Szent-Annán.
 3. Román temetkezési egylet, Komlósszentannán.
- c)* Csanád vármegyében (6):
4. I. Temetkezési egylet, Nagylakon.
 5. II. Temetkezési egylet, Nagylakon.
 6. III. Temetkezési egylet, Nagylakon.
 7. IV. Temetkezési egylet, Nagylakon.
 8. V. Temetkezési egylet, Nagylakon.
 9. VI. Temetkezési egylet, Nagylakon.
- d)* Fogaras vármegyében (2):
10. Görög katolikus román temetkezési egylet, Ó-Tohánon.
 11. Román temetkezési egyesület, Zernesten.
- e)* Hunyad vármegyében (4):
12. Román ajku görög keleti I. temetkezési egylet, Brádon.
 13. Román temetkezési egylet, Felkenyéren.
 14. Román temetkezési egylet, Kasztón.
 15. Román temetkezési egylet, Szászvároson.
- f)* Kisküküllő vármegyében (2):
16. Szent István vértanuról elnevezett temetkezési egylet, Erzsébetvároson.
 17. Szent József vértanuról elnevezett temetkezési egylet, Erzsébetvároson.
- g)* Krassó-Szörény vármegyében (2):
18. Községi román közlakosok temetkezési egyesülete, Szilhán.
 19. Román temetkezési egylet, Lugoson.
- h)* Maros-Torda vármegyében (2):
20. Román temetkezési egylet, Maroskereszturon.
 21. Román temetkezési egylet, Nyárádtőn.
- i)* Nagyküküllő vármegyében (1):
22. Román temetkezési egyesület, Szentágotán.
- j)* Szatmár vármegyében (2):
23. A felsőbányai és nagybányai görög katolikus esperességi kerületek temetkezési társulata, Felsőbányán és Nagybányán.
 24. Görög katolikus lakosok temetkezési egylete, Nagysomkuton.

k) Szeben vármegyében (1):

25. Román temetkezési társulat, Nagyszébenben.

l) Szolnok-Doboka vármegyében (2):

26. Görög katolikus román temetkezési egyesület, Deésen.

27. Románok temetkezési egyesülete, Bethlenen.

Eme temetkezési egyesületeknek az alapszabályai lényegükben megegyeznek a nagylaki III-ik román temetkezési egyesület következő alapszabályaival:

I. FEJEZET.

Az egyesület neve és célja.

1. §. Az egyesület neve: «A nagylaki III-ik román temetkezési egyesület.»

2. §. Az egyesület célja: anyagi segítséget nyújtani az elhalt tagoknak eltemetésére.

II. FEJEZET.

Az egyesület jövedelmi forrásai.

3. §. Az egyesület jövedelmi forrásait képezi: 1. azon pénz, mely az egyesület felállítására végett általában valamely szükséges költségek fedezésére különösen szükséges; 2. a rendes tagok által befizetendő tagdíj; 3. az elhalt tagok helyébe felveendő új tagok díjai; 4. a halottdíj befizetése után fennmaradó rész; 5. az egyesület tőkéje után beszedendő kamatok.

III. FEJEZET.

Az egyesület tagjai.

4. §. Az egyesület tagja lehet mindenki, különbség nélkül, férfi, vagy nő. Eszerint bevesz az egyesület tagul 12 éves gyermektől 60 éves korúig, csakhogy a bevételekor az illető egyén életkorát hiteles keresztlevelel közzétesse bebizonyítani, a kiskorúakat illetőleg, ezek csakis szülők vagy gyámjuk beleegyezése mellett lehetnek felveendők. Az illető beveendő egyén egészséges és feddhetlen jelleműnek kell, hogy legyen.

5. §. Az egyesület 500–700 tagból állandó mindaddig, míg a tagok számát az egyesület többre nem állapítandja meg. Az elhalt tagok mindig új tagokból pótoltnak, a jelentkezési idő sorrendje megtartásával.

6. §. Mindazok, kik magukat tagul akarják beírni, alaptőkéül egyszer s mindenkorra 50 krt. o. é., az elhalt tagokért pedig minden élő tag 10 krt befizetni tartozik.

7. §. Ezen befizetendő 10 krból az elhalt tag temetési díjával 50 frt, azaz ötven forint o. é., halálózása után 15 nap alatt fog kifizettetni.

8. §. Az egyesületbe a felvételi jogot a választmány gyakorolja, miről a legközelebbi közgyűlésnek jelentést teendő tudomásvétel végett.

9. §. Új tagok, kik az elhalt tagok helyébe felvétetnek, tagdíjat egyszer s mindenkorra 1 frt, azaz egy forint o. é. fizetnek, azontul pedig a rendes 10 kr. díjakat fizetni kötelesek.

10. §. A társulattól kilépő tagok sem befizetett összegeikre, sem az egyesület jótéteményeire igényt nem tarthatnak.

IV. FEJEZET.

A tagok jogai és kötelességei.

11. §. Az egyesület tagjai, az egyesület közgyűlésein rendes szavazattal bírnak, s joguk van a közgyűlésen kívül is az egyesület állapotáról az elnökségtől felvilágosítást kérni és az egyesület tőkéjéből kölcsönt felvenni, s így kölcsönözni, a nem tagok előre előszabott feltételek mellett elsőbbséggel bírnak. Új tagok felvételére az elhalt tag legidősebb örököse vagy vérszerinti rokona a 9. §-ban megállapított feltételek mellett elsőbbségi joggal bír.

12. §. Az egyesület tagjai kötelezik magukat, hogy a befizetett alap-tőkérő és az egyesület egyéb vagyonáról az egyesület rendelkezhesen.

13. §. Kötelezik magukat, hogy a haszondijakat pontosan fizetendik. 15 nap alatt befizetni késedelmezők vagy fizetni vonakodók ellen pedig törvényes eljárás fog alkalmaztatni. Szükség esetén és a körülményekhez képest a választmánynak joga van az illetőt a tagok közül kizárni, ha egymás után öt temetési díjjal hátralékba marad, ezen kizáró választmányi határozat ellen az érdekelt fél a közgyűléshez folyamodhatik.

V. FEJEZET.

Az egyesület szervezése.

14. §. Az egyesület ügyei a közgyűlés által választott igazoló választmány által intézettek s vezetettek az alább következő paragrafusok szerint.

15. §. Az egyesületi közgyűlés választmányának a tagok közül egy elnököt, alelnököt, jegyzőt, pénztárnokot és 12 tagból álló igazgató-választmányt általános szótöbbséggel 3 évre, három év leteltével a leléptettek újból választhatók.

16. §. Az elnök, alelnök, jegyző, választmányi tagok hivatalaikat ingyen viselik. A pénztárnok koronként megállapítandó fáradsági díjban részesülend, mit a közgyűlés állapít meg.

VI. FEJEZET.

Az elnök hatásköre.

17. §. Az elnök az egyesületet minden ügyeiben képviseli; ő ír alá a jegyző ellenjegyzése mellett minden okmányt, kiadási vagy tőkekezelési utalványt, szóval minden oly okiratot, mely az egyesület kebeléből ered.

18. §. Az évi közgyűlést mint elnök vezeti, elnököl a köz- és választmányi üléseken, ő nyitja és zárja azokat, kimondja a többség nyilatkozata alapján a határozatokat. Számot ad az egyesület működéséről, a pénztár állapotáról s minden ügyeiről, tetszése szerint bármikor megvizsgálja a pénztárt, felügyel arra, hogy a kölcsönadandó tőkepénz biztos helyre adassék, gondoskodik az egyesülethez intézett kérelmek, megkeresések elintézéséről. Rendkívüli esetekben joga van időn kívül is köz- és választmányi gyűlést tartani, égető szükség esetén bizonyos mennyiségű pénzt utalványozni, mely azonban 50 frtot soha túl nem haladhat, a legközelebbi választmányi gyűlés jóváhagyása reményében.

19. §. Az elnök akadályoztatása esetén, ennek minden teendőit az alelnök veszi át, mindkettőnek akadályoztatása esetén a közgyűlés, illetőleg választmány az alkalommal választ elnököt.

VII. FEJEZET.

A jegyző hatásköre.

20. §. A jegyző viszi az egyesület mindennemű írásbeli teendőjét, levelézéseit, valamint a köz- és választmányi gyűlés jegyzőkönyveit, ő állítja össze évenként a pénztárnok kezelési könyvei alapjait, az egyesületi pénztár évi számadásait, ő őrzi az egyesület irományait, ellenjegyzői az egyesületi kiadványokat s utalványokat.

VIII. FEJEZET.

A pénztárnok teendője.

21. §. A pénztárnok felelősség mellett kezeli az egyesület pénztárát, ő veszi át és nyugtatványozza a befizetéseket, melyekről pontos naplót és nyilvántartási könyveket vezetni tartozik, nyugtatvány mellett is csak felmutatott utalvány alapján teljesíti a befizetéseket, azokat könyvelési s minden év végén számadását benyújtja az egyesületi közgyűlésnek.

22. §. Nyolcvan forintnál többet gyümölcsötlen a pénztárban vissza nem tarthat; ha ez összegben felül 20 frtnál a pénztárban több van, a választmánynak jelentést teend az elnök útján, hogy az gyümölcsözésre kiadassék.

23. §. A befizetéssel hátralékban maradtak névsorát, kellő intézkedés mellett a választmánynak bemutatni köteles.

24. §. Akadályoztatása esetén a tagok közül maga választhat helyetteset, de azt jóváhagyás végett a választmánynak bejelenteni köteles, azonban helyetteséért ő lesz felelős.

IX. FEJEZET.

A közgyűlés teendője.

25. §. A közgyűlés minden évben egyszer és pedig január hó utolsó napján tartatik.

26. §. A tagok közgyűlésre legalább 24 órával előbb az egyesületi pénzszedő által hivatnak meg.

27. §. Közgyűlés választja az egyesület hivatalnokait és a választmány tagjait, meghatározza a pénztárnok és pénzszedő szolgálói évi díjazásait, alapszabályait a szükséghez képest módosítja, jóváhagyás végett az illető miniszteriumhoz beterjeszti; az egyesület működéseinek eredményét, vagyonának kezelését s minden ide vonatkozó intézkedéseket, valamint az igazgató választmány eljárását megvizsgálja és felette határoz, ki szabja a választmány hatáskörét és annak további utasítást ad, minden ügyet elintéz, melyet az igazgató választmány fontosságánál fogva a közgyűlés elé terjeszt; az egyesület feloszlása esetén annak vagyonáról rendelkezik, mely intézkedés az illető felsőbb helyre felterjesztendő; az esetben kell, hogy a tagoknak legalább kétharmada jelen legyen s a jelenlevők általános többsége határoz. Érvényes határozathozatalra bármely más esetben, legalább 30 tag jelenléte szükséges.

28. §. A köz- és választmányi gyűlésekben felolvasott jegyzőkönyveket az elnök, jegyző és két ez alkalommal megválasztott bizalmi férfi hitelesíti.

X. FEJEZET.

A választmány teendője.

29. §. A választmány minden hó elsején gyűlést tart, érvényes határozathozatalra legalább 6 tag jelenléte szükséges, kik egyenlő szavazati joggal bírnak; egyenlő szavazatok esetén, az elnök szava dönt.

30. §. A választmány tárgyalja és elintézi az elnök által előterjesztett ügyeket, kérvényeket és bármely tag által tett indítványokat.

31. §. Gondoskodik az egyesület igazgatóságához szükséges kiadások fedezéséről, valamint az egyesület vagyonának biztos kezeléséről, melyért a választmányi tagok vagyonukkal felelősek.

32. §. A választmány felfogad egy egyesületi pénzszedőt, ki az egyesületi tagoktól és az adósoktól a díjakat esetről-esetre beszedni köteles.

33. §. A választmány teendőjéhez tartozik a pénztári leszámolást megvizsgálni; az egyesület lehető jövedelmi forrásairól, a kamatok és kölcsönözött tőkék, valamint a tagdíjak pontos befizetését, ha másként nem lehet, törvényes uton szorgalmazni, szóval az egyesület érdekeit mindenkor és mindenütt lelkiismeretesen előmozdítani.

XI. FEJEZET.

Az egyesület viszonyaiból eredő peres ügyek és viszályok elintézése.

34. §. Az egyesület viszonyaiból eredő peres ügyek és viszályok esetében az 1868. évi LIV. t.-c. 9. cím, III. fejezete értelmében választott bíróság ítélend, melynek határozata ellen felebbvitelnek helye nincsen.

XII. FEJEZET.

Az egyesület feloszlása.

35. §. Az egyesület feloszlásának elhatározása a 27. §-ban megállapítva lévén, az egyesület pénztárnokának számításai megvizsgálása után, a meglévő pénzüsszeg felett az említett 27. §. szellemében fog határozni, lehetőleg azt jótékony célokra fordítandja.

XIII. FEJEZET.

Az egyesületi szabályok megerősítése és általánosokra nézve.

36. §. Az esetben, ha az egyesület az alapszabályokban meghatározott célt és eljárásokat, illetőleg a hatáskörét meg nem tartaná, a kir. kormány által, amennyiben további működésének folytatása által, az állam, vagy az egyesületi tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggeszthető, a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is osztható vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására, különbeni feloszlás terhe alatt kötelezendő.

37. §. Külföldi egyének az egyesület tiszteletbeli tagjaivá csak a magyar királyi belügyminiszterium előleges beleegyezése mellett választhatók meg.

38. §. Az egyesületet hatóságok és harmadik személyek irányában az elnök képviseli.

39. §. Ezen alapszabályok a közgyűlés által elfogadtatván, az elnök által aláíratnak és az illetékes m. kir. miniszteriumnak jóváhagyás végett bemutattnak.